

OKTOOBER Aasta 2008

Käes on oktoober.

Esimesed kalendrisügise päevad töid tõelise vananaistesuve. Kas juba pisut hiljaks jäänud või siiski veel viimane võimalus põllumeestele? Seenelistele ja muidu metsas uitajatele aga kindlasti kauneid elamusi pakkunud aeg.

Lõppenud septembrit võib meie kandis nimetada alguste ajaks. Alustati mitmete suuremate ja väiksemate ettevõtetega. 1. septembril pandi Olustveres nurgakivi uuele lasteaia hoonele. Paar nädalat hiljem sai nurgakivi Tääksi suusakeskus. Septembri algul avati pidulikult Lahmuse järv. Vastemõisas said valmis tänavakorvpalliväljak ja lasteaia Päevalill liiklemisväljak. Kõidama rahvas ja rulluisutajad rõõmustavad Suure-Jaanist Kõidamale viiva valgustatud jalgsitee ehitamise üle. Järjekordne osa Paala Rahvamajast saab peagi remonditud. Tööd alustab Suure-Jaani Huvikool.

Nurgakivide panemine annab lootust, et järgmine aasta toob mitmeid lindilõikamisi.

Kõigile ilusat sügist!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Selline peaks Olustvere lasteaia hoone tulevikus välja nägema

Olustvere lasteaed sai nurgakivi

1. septembril pandi nurgakivi Olustvere lasteaia uuele hoonele.

Peagi valmiva hoone kohta võime lugeda: „Tegemist on 1-2 korruselise hoonega. Lasteaed koosneb neljast hooneosast, mis on üksteisega ühendatud. Kolmes ühekorruselises erinevas hooneosas asetsevad rühmaruumid ning neid ühendav administratiivne kahe korruselise hooneosa koos saaliga. Saali on mahutatud erineva funktsiooniga ruumid: söögisaal, spordisaal, muusikasaal. Erinevaid saale eraldavad üksteisest lükkandused. Lükkanduste avamisega on võimalik erinevaid saale muuta ühtseks suureks saaliks. Lasteaeda on planeeri-

tud 3 rühma, igas rühmas on 20 last, kokku on 60 lapsekohta. Hoone on tsentraalkütetel. Igale rühmale on planeeritud oma mänguväljak ja liivakast ning ühine võimlemisväljak.”

Olustvere lasteaia hoone ehitusealune pind on 1205,5 m² ja kubatuur 6235 m³. Lasteaia hoone ehitustööde riigihanke pakkumisel osales 11 firmat - hoone ehitab OÜ Silindia. Hoone maksumuseks on 19,7 miljonit krooni.

Jõudu tööle - ehitajad!

Teiste kõrval said kellu kätte ka väikesed nurgakivi panejad lasteaiaist.

FOTOD: Jaanus Siim

Lahmuse järve avapidustused

4. septembri pealelõunal oli Lahmuse järve äärde kogunenud paarsada inimest - mittetulundusühing Altveski, Lahmuse Kool ja Suure-Jaani vald olid kõiki kutsunud järve avapidustustele. Endise kinnikasvanud järve asemel, mille põhjas veel mõned nädalad varem müttas ekskavaator, avanes kaunis veepeegel. Vallavanem Maie Käba ütleski oma kõnes, et kui keskkonnanõunik Tiiu Umal teda mõned päevad tagasi järve vaatama kutsus, oli tema üllatus suur. Umbes 600 meetri pikkusest järvest vedas Aktsiaselts Sangla Turvas projektijuht Anto Raukase juhatusel välja pea 60 000 kantmeetrit muda. Järve põhjast tuli välja hulk suuri kive, millest tehti kohalike kalameeste ettepanekul neli hunnikut, kust kalad varju leiavad.

Järve taastamine läks maksma 3,2 miljonit krooni, millest suurem osa (2,8 miljonit) saadi Keskkonnainvesteeringute Keskusest, toetasid ka Suure-Jaani Vallavalitsus, Lahmuse Kool ja MTÜ Altveski.

Järve avamisel lõigati linti ja tänati kõiki, kes järve puhastamisele kaasa olid aidanud. Eri-line tänu kuulus asja algatajale ja projekti kirjutajale Aet Kullile.

Kalastusklubi Suure-Jaani Säge mehed lasid järve Suure-Jaani paisjärvest toodud kalu - ahvenat, haugi, latikat jt - ning soovisid: „Saage te suureks, saagu teid palju!” Lahmuse Kooli lapsed lugesid järve tekkimise kohta kirjutatud muistendeid, mis said paberile juba enne seda, kui järve puhastamine plaani võeti. Avamisele tulnute tegemisi käis kaemas ka vetevana.

Külaelanikud olid ühiselt veskisse laua katnud. Veel aastal 2002 töötanud Altveskis on kogu sisseseade säilinud - sellega said kõik soovijad tutvuda.

Aet Kull avaldas lootust, et kord saab veskist muuseum, kus on võimalik jahvatamist ja teisi veskitöid demonstreerida. Praegu aga kirjutatakse koos kooliga Lahmuse mõisa arengukava - kuuluvad ju kompleksi peale peahoone veel vesiveski, hobusetall, sigala, sepikoda, juustumaja, valitsejamaja ja mõisaõue alused keldrid.

Lahmuse Kooli direktor Heinrich Jürna rõhutas, et eriti tähtis on järv just tema kaldal paiknevale riigikoolile.

Leili Kuusk

Järve avamist on tulnud vaatama ka vetevana

FOTO: Leili Kuusk

Suure-Jaanis alustas huvikool

Käesoleva aasta oktoobrist alustab Suure-Jaanis tegutsemist huvikool. Hetkel käib veel mõnede õppeühikute komplekteerimine. Kuni siiani tegutsesid huviringid koolide juures ja meie õpilased kasutasid ka Viljandi linna huvikoolide teenust. Võib öelda, et vähemalt esialgu jäävad pea kõik need võimalused alles. Erinevus on vaid klaverimängu õpetuses. Senini toimus see Suure-Jaani Gümnaasiumis, nüüd kolib huvikooli. Kui meie kool ilusasti käivitub ja leiab omale õpilaskonna, siis ehk vähenevad ka meie summad, mida maksame Viljandisse huviharidusteenuse eest. Ruumidega on alustav kool muidugi hädas, tal lihtsalt ei ole tingimustele vastavaid ruume. Seepärast kasutame gümnaasiumi ja kultuurimaja ruume. Endine vallamaja, kus praegu on Suure-Jaani noortekeskus ja huvikooli direktori kabinet, vajab hädasti remonti.

Mille poolest erineb huvikooli õpe ringitunnist üldhariduskoolis? Loodetavasti on peamine erinevus kvaliteedis ja tasemes. Suund on selline, et huvikoolis õpetatavatel erialadel on kõigil Eesti Hariduse Infosüsteemis kinnitatud õppekavad, mis määravad ära õpetuse sisu ja kestuse. Huvikooli lõpetamisel saab õpilane vastava tunnistuse. Huvikool on nagu kool ikka: kindla tunniplaaniga ja kohustusega õppetööst osa võtta, kui oled selle tee kord valinud. Huvikoolis õppimine on tasuline. Õpetasu suuruse kinnitas Suure-Jaani vallavolikogu oma septembrikuu istungil. Käesolevas lehes (lk 3) on olemas konkreetsed hinnad alustavatele õppegruppidele. Hinna kinnitamisel arvestati õppeaine spetsiifika. Klaveriõpetusel on individuaaltunnid, kunsti, käsitöö ja lilleseade erialadel on materjali kulu. Õpetasu suuruse sõltub ka sellest, mitu tundi nädalas toimub. Loomulikult ei kata lapsevanema poolt makstu kõiki kulusid. See moodustab vaid maksimaalselt ühe kümnendiku tegelikest kuludest. Puudujääv osa kaetakse valla eelarvest. Võib ju küsida, et milles on vallavalitsuse huvi, kui see meile nii kallis on. Vallavalitsuse huvi on selles, et meie noortel oleks veel rohkem võimalusi huvialadega tegelemiseks. Tahame, et nad saaksid seda teha siinsamas, meie vallas. Hetkel me maksame ju huviharidusteenuse eest Viljandi Linnavalitsusele.

Tulevikus on kavas õpetatavate ainete hulka suurendada. Mida ja kui palju, sõltub sellest, milliseid õpetajaid me leiame ja mille vastu tunnevad õpilased huvi. Kooli käivitamiseks aitab esialgu nendest erialadest, mille leiame leheküljelt 3. Sellises mahus töötamiseks on huvikooli tarbeks olemas vahendeid ka käesoleva aasta valla eelarves.

Jüri Hansen
haridus- ja kultuurinõunik

OMAVALITSUSINFO

Suure-Jaani Vallavolikogu

24.09.2008

Loeti teist korda avaliku korra eeskirja eelnõud; kooskõlastati Türi valla üldplaneering; omaniku avalduse alusel tunnustati kehtetuks Suure-Jaani linnas Lembitu pst 45 detailplaneering; otsustati anda Suure-Jaani Gümnaasiumi staadion kasutusvaldusse AS-ile Suure-Jaani Haldus; arutati valla arengukava muutmise ettepanekuid; kehtestati Suure-Jaani Huvikooli õppetasad.

Suure-Jaani Vallavalitsus

02.09.2008

Ehitusluba väljastati Tääksi Põhikooli kinnistule Tääksi Suusakeskuse teenindushoone ehitamiseks, Lahmuse külas Taträmäe talu üksikelamu rekonstrueerimiseks ja üksikelamu abihoone ehitamiseks ja Kobruvere külas Metsanurga talu üksikelamu rekonstrueerimiseks; kasutusluba anti Kuhjavere Külamaja kinnistul Kuhjavere Külamajale; kriisireguleringu kontaktisikuks määrati majandus- ja ehitusosakonna juhataja Are Aua, riskianalüüsi tegemiseks moodustati komisjon koosseisus Tiit Umal, Märt Perve, Aave Toomsalu, Aino Viinapuu, Aivar Veeperv ja Are Aua; avaliku ürituse load väljastati 6. septembril 2008 ürituse Tervisepäev korraldamiseks Leholalembitu linnamäel, 13.-14. septembril 2008 ürituse Laadapäev korraldamiseks Sürgavere kultuurimaja platsil, 14. septembril 2008 ürituse Superkrossi karikavõistlused XI etapp korraldamiseks Tääksi-Önniste autokrossirajal ja 6.-7. septembril 2008 ürituse Balti MV bagikrossis ja Läti MV sõidautokrossis korraldamiseks Tääksi-Önniste autokrossirajal; puudega isikutele määrati hooldajad ja hooldajatele hooldajatoetus; sügava puudega isikule määrati teiste inimestega võrdsete võimaluste tagamiseks ja iseseisvaks toimetulekuks isiklik abistaja; gümnaasiumis õppivate õpilaste töövihikute muretsemisel tehtavate kulutuste katteks määrati ühekordne toetus järgmiselt: X klass 450 krooni, XI klass 300

krooni ja XII klass 150 krooni. Suure-Jaani Gümnaasiumis õppivatele õpilastele makstakse toetus kooli poolt esitatud nimekirja alusel. Teistes gümnaasiumis õppivatele õpilastele makstakse toetus esitatud avalduse alusel; vallavolikogu sotsiaalkomisjoni ettepaneku alusel makstakse valla eelarvest ühekordseid sotsiaaltoetusi; Endel Väinärule tagastati õigusvastaselt võõrandatud Metsakuru maaiüksus Paelama külas; ehitusluba väljastati Kerita külas Uddo talu kinnistule sõnnikuhoidla püstitamiseks, Suure-Jaani linnas Köleri tn 26 üksikelamu rekonstrueerimiseks ning Tääksi ja Ülde külas Tääksi ATJ valgus- ja vaskkaablile; nõusolekud anti Metsküla külas Oodre talu, Mäeküla külas Kaasiku talu, Lemmakõnnu külas Müürisepa talu ning Kildu külas Peetri talu korraldatud jäätmeveoga mitteliitumiseks. Jäätmevaldajad peavad esitama jooksva aasta 1. novembriks kirjaliku selgituse oma jäätmete käitlemise kohta; MTÜ Ivaski ja Lemmakõnnu Külaseltsile „Rukkilill” eraldati toetust Põide valla külaliste vastuvõtmiskulude katteks; määrati avalikul suulisel enampakkumisele m ü ü d a v a t e Tõnneotsa, Sepa ja Kereme elamu korteriomandite alghinnad. Enampakkumise läbiviimiseks moodustati komisjon koosseisus Märt Perve, Veronika Ringo ja Are Aua. Kinnitati enampakkumisel osalemiseks osavõtumaks 500 krooni, tagatisraha suurus 10% alghinnast ja enampakkumise samm 500-1000 krooni; Urve Urbelile anti tüürilepingu alusel kasutamiseks Lõhavere elamus korter nr 8; Janno Kõutsiga lõpetati tüürileping Tääksi külas Aua elamuselamuse sidekontori kasutamise kohta. 09.09.2008 Harri Röslerile kuuluva Kulbi maaüksuse uueks nimeks määrati Saksa ja Arvi Karristile kuuluva Eke tare nr 4 maaüksuse uueks nimeks Kirsi; Harri Röslerile erastati ostueesõigusega Metsküla külas Saksa katastriüksus ja Arvi Karristile Vastemõisa külas Kirsi katastriüksus;

Suure-Jaani valla haldusterritooriumil on moodustatud kahetasandiline segaolmejäätmete veo korraldus. Korraldatud jäätmeveoga liitumine on kohustuslik kõikidele jäätmevaldajatele. Korraldatud jäätmeveoga ei ole hõlmatud vaid tootmismaa sihtotstarbega maaüksused. Jäätmete kogumiseks tuleb kasutada nõuetele vastavat kogumismahutit, mis võib olla jäätmevaldaja omanduses või lepingu alusel kasutatav. Konteinerite kohustuslikud minimaalsed tühjendamissagedused on: I tasand (tiheasustusega alad) vähemalt 1 kord kuus, II tasand (hajaasustusega alad) vähemalt 1 kord kvartalis. **Tiheasustusala** on selgelt piiritletav kompaktselt asustusega territooriumi osa. Siia kuuluvad Suure-Jaani linn, Olustvere alevik ning suuremate külade keskused

rahuldati MTÜ Olustvere Maa-naiste Seltsi taotlus projekti „Suhtlus on edu alus” kaasfinantseeringu maksmiseks; kehtestati alates 1. oktoobrist 2008 Sürgavere Spordihoone teenuse hinnad järgmiselt: Võimla kasutamine 60 minutit - 200 krooni Keldrikorruse saali kasutamine 60 minutit - 100 krooni Sauna kasutamine 60 minutit - 75 krooni Ööbimine 1 öö - 100 krooni; puudega isikule määrati hooldaja ja hooldajale hooldajatoetus; projekteerimistingimused määrati Metsküla küla Uru ja Tooma kinnistu oma tarbeks puurkaevu projekteerimiseks, Tällevere külas Suure-Jaani alajaama maaüksusel uue 15kV jaotusscadme hoone püstitamise ja vana demonteerimise ehitusprojekti koostamiseks ja Tääksi külas Jaanioru 15/0,4kV alajaama rajamiseks, 15 ja 0,4 kV maakaabelliini rajamiseks, Tääksi alajaama ümberehitusele ning Tääksi F5 õhuliini demonteerimise projekteerimiseks; kinnitati konkursi „Kaunis Kodu” ülevaatusetulemused; kuulutati välja avalik konkurss Suure-Jaani Linnaraamatukogu direktori ametikohale; kompenseeriti õpilastele sõidukulud kooli ja tagasi piletitel alusel; SA Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskuse poolt esitatud projekti „SA Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskuse sanitaarruumide remont” kaasfinantseeringuks eraldati 47900 krooni. Projektile taotletavast väiksema summa eraldamisel makstakse kaasfinantseeringuks välja proportsionaalselt projektile eraldatud summaga; rahuldati MTÜ Lachmese Haridusseltsi taotlus projekti „Lahmuse mõisa kultuuripärandi väärtustamine” kaasfinantseeringu ning MTÜ Ühtne Võhmaküla taotlus projekti „Võivaku tiik-veehoidla” kaasfinantseeringu väljamaksmiseks. 16.09.2008 Ehitusluba väljastati Lõhavere haigla sanitaarruumide rekonstrueerimiseks; Olev Roosale tagastati õigusvastaselt võõrandatud maa; puudega isikule määrati hooldaja ja hooldajale hooldajatoetus; MTÜ Kodupaik Metsküla poolt

esitatud projekti „Onu Robi onnike” kaasfinantseeringuks eraldati 2115 krooni. Projektile taotletavast väiksema summa eraldamisel makstakse kaasfinantseeringu välja proportsionaalselt projektile eraldatud summaga; nõusolekud anti Kobruvere külas Mäeotsa talu ja Mäeküla külas Ristivälja talu korraldatud jäätmeveo tingimuste muutmiseks; MTÜ Kalastusklubi Säge projektile „Haugide asustamine Suure-Jaani paisjärve” kaasfinantseeringuks eraldati 1975 krooni. 23.09.2008 Tääksi Põhikooli kinnistu jagamisel uute katastriüksuste kohaaadressid ja sihtotstarbed määrati vastavalt Tääksi Põhikool, kohaaadress Tääksi küla ja Tääksi Suusakeskus, kohaaadress Tääksi küla. Sihtotstarbed sotsiaalmaa; projekteerimistingimused määrati Aimala Metskonna maaüksusele autoparkla ja kanalisatsiooni väikepuhasti ehitusprojekti koostamiseks ja Soomaa Metskonna maaüksusele küüni ehitusprojekti koostamiseks; puudega isikutele määrati hooldajad ja hooldajatele hooldajatoetus; puudega isikule väljastati liikumispuudega isiku parkimiskaart; toimetulekutoetust määrati 27486 krooni ja täiendavat sotsiaaltoetust 400 krooni; laekunud avalduste alusel kompenseeritakse õpilaste sõidukulud kooli ja tagasi piletitel alusel; avaliku ürituse korraldamise luba väljastatakse Eesti Künnameistri võistlused 2008 korraldamiseks 26.-27. september 2008 Olustveres ja Lõikuspeo korraldamiseks 27.-28. septembril 2008 Ülde küla saalis; nõusolek anti korraldatud jäätmeveo tingimuste muutmiseks; otsustati anda Eesti Künnameistri võistlused 2008 parimale noorele kändjale valla auhind Kinkekaart 3000 krooni. 30.09.2008 Kuulutati välja avatud pakkumismenetlusega riigihange 15000000 krooni 2008. a investeerimislaenu võtmiseks. Riigihanke eest vastutavaks isikuks määrati vallavalitsuse finantsosakonna juhataja Elle Tints. Riigihanke pakkumus-

menetlusega seotud toimingute läbiviimiseks moodustati komisjon koosseisus Maie Käba, Elle Tints, Andrus Keerd, Lembit Kruuse ja Are Aua; Vastemõisa Naiste Ühenduse poolt esitatava projekti „Naiste koostöö ühisvallas IV” kaasfinantseeringuks eraldati 2500 krooni, MTÜ Kuhjavere Küla Seltsi poolt esitatava projekti „Puidust istepingid” kaasfinantseeringuks 1500 krooni ja projekti „Kuhjavere kemmerg” kaasfinantseeringuks 2500 krooni, MTÜ Ivaski ja Lemmakõnnu külaseltsi „Rukkilill” poolt esitatava projekti „Koduküla ühekoss kauniks ja arenevaks II” kaasfinantseeringuks 4200 krooni ja MTÜ Arengu Helin poolt esitatava projekti „Vastemõisa küla jalgpalliplats ohutuks” kaasfinantseeringuks 3500 krooni. Kaasfinantseeringu eraldamise kohta väljastatakse garantiikirjad. Kaasfinantseering makstakse välja proportsionaalselt projektile eraldatud summaga; MTÜ Kodupaik Metsküla taotluse alusel makstakse välja projekti „Metsküla küla tahab areneda” kaasfinantseering 950 krooni, MTÜ Kootsi Külaseltsi taotluse alusel projekti „Kodukohaks meil Kootsi” kaasfinantseering 800 krooni; puudega isikule määratakse hooldaja ja hooldajale hooldajatoetus; vallavolikogu sotsiaalkomisjoni ettepanekul makstakse valla eelarvest ühekordseid sotsiaaltoetusi; laekunud avalduste alusel kompenseeritakse õpilaste sõidukulud kooli ja tagasi; ehitusload väljastatakse Tääksi külas Jaanioru 15/0,4kV alajaama rajamiseks ning 15 ja 0,4kV maakaabelliinide rajamiseks, Olustvere alevikus Olustvere mõisa meierei liitumisühendusele elektrivõrguga ja Suure-Jaani linnas Suure-Jaani turupaviljoni püstitamiseks; Karjasoo külas Aasaniidu talule anti nõusolek korraldatud jäätmeveoga mitteliitumiseks; Toetati 2000 krooniga Sirli Mändma osalemist 8.-14.10.2008. a. Euroopa meistri võistlustel Taanis Kalundborgis.

LUGEJA KIRJUTAB

Tahaksin teada, miks võttis Suure-Jaani vald kevadel vastu otsuse vedada prügikonteinerid majapidamistest tühjaks igal kuul?

Varem viidi prügi ära siis, kui kutsusin vedajad. Meil saab konteiner täis kahe-kolme kuuga. Konteineris on 1/4 või 1/3 jäätmehi. On ju maal igapäev ahi või pliit, kus saab osa prahti ära põletada. Igal kuul prügi vedamine on minu arust käe ajamine minu rahakotti. Võetakse ju pooliku konteineri veo eest ikka täie hind. Miks räägitakse meedias raha säästmisest, kui meie rahakotti niimoodi tühjendatakse? Arvan, et see küsimus huvitab ka teisi lugejaid.

Mare Kroll

Mittetulunduslikuks tegevuseks tegevustoetuste taotlemisest

Vastavalt Suure-Jaani Vallavolikogu määrusele (27. detsember 2007 nr 107) on mittetulunduslikuks tegevuseks tegevustoetuse soovijatel vaja esitada vallavalitsusele selleks vastav taotlus hiljemalt 15. novembriks. Taotlusele tuleb lisada 2009. aastaks kavandatava tegevuse kirjeldus, mittetulundusühingu või seltsingu liikmete nimekiri ning esmakordsel taotlemisel põhikiri või seltsinguleping. Koik laekunud taotlused vaatab läbi mittetulundusühingute ümarlaud ja esitab vallavalitsusele ettepaneku toetuste eraldamiseks. Tegevustoetuse suuruse iga-aastase ülemmäära kinnitab vallavalitsus kahe nädala jooksul eelarve vastuvõtmisest, käesoleval aastal oli eraldatavaks summaks 6000.- krooni. Tegevustoetus kantakse pärast

ülemmäära kinnitamist ja vastavat toetuse eraldamise otsust ühingu arveldusarvele.

Koik toetuse saajad on kohustatud esitama ka aruande saadud rahaliste vahendite kasutamise kohta. 2008. aastaks tegevustoetust saanud MTÜdelt ja seltsingutelt ootame aruandeid koos toetuse kasutamise sihipärasust tõendavate kuludokumentide koopiatega hiljemalt 31. detsembriks.

Koik vajalikud toetuse taotlemise ja aruandebanketid leiate Suure-Jaani valla kodulehelt (www.suure-jaani.ee) valides lingi Kohalik võim > blanketid, juhendid.

Aino Viinapuu
arendusnõunik

Tiit Umal
keskkonnanõunik

Koostöö tõhusamaks

Septembrikuuga jõudis lõpule koolitusprojekt, milles said osaleda nii kõik Suure-Jaani vallaametnikud, volikogu liikmed kui ka mittetulundusühenduste ümarlaua esindajad. Tegu oli projektiga „Arenguprogramm juhtimis- ja koostöövõimekus toetamiseks Suure-Jaani Vallavalitsuses“, mida rahastati Euroopa Sotsiaalfondist perioodi 2007-2013 prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ organisatsiooni arendamise meetmest. Toetuse saamise otsus tuli positiivse üllatusega, sest taotlusi esitati väga palju ning Viljandi maakonnast olime ainsad, kelle projekti rahastati. Riigikantseleilt saime projekti elluviimiseks 138 864.- krooni, millele vald lisas omafinantseeringuna 24 784.- krooni.

Koolitusprogramm koosnes kolmest moodulist. Maikuu viis Margus Nurk koolitusfirmast Iap Arendus läbi töökorralduse ja rahulolu uuringu kõigi vallavalitsuse töötajate seas. Küsimustele vastamiseks tuli igapäev tõi selt mõelda nii oma tööle kui vallavalitsuse tegemistele tervikuna. Tulemuste analüüsimine andis tublisti mõtteainet ning selgusid ka valdkonnad, kus töökorralduse muutmine võimaldaks paremate tulemusteni jõuda. Uuringu põhjal pandigi kokku koolitusprogramm, mille vältel kahe päeva jooksul ametnikud tegelesid vallavalitsuse kui organisatsiooni tegevuse tõhustamise võimaluste leidmisega ja hea meeskonnatöö ning ühiste „mängureeglite“ kujundamisega. Tagasiside osalenutelt oli väga positiivne, eriti kiideti praktilist ja elulist lähenemist, grupitööd ja rollimänge, mille abil leiti lahendused mitmetele tööprobleemidele ning arutleti oluliste ning kogu kollektiivi puudutavate teemade üle. Võimalus ühiskoolituse käigus neutraalses keskkonnas konkreetselt oma asutuse küsimusi arutada oli esmakordne ja igati kasulik.

Koolituse teise moodulina toimus augustis Tagametsas koolituspäev vallavolikogu liikmetele, et suurendada val-

lajuhtimises volikogu sisulist kaasatust oluliste teemade käsitlemisel ja otsuste tegemisel.

Kolmanda mooduli raames viidi septembris Suure-Jaani Gümnaasiumi konverentsisaalis läbi kaks arenguseminari teemal „Suure-Jaani valla maine“. Esimesel seminaripäeval tutvuti maine kujundamise eesmärkide, valla tuntuse ja maine küsimustega üldisemalt. Püüti leida Suure-Jaani valla eripära ning kaardistada olulisemaid sihtgrupe, kellele peaks valla mainekujundus eelkõige suunatud olema. Teisel seminaripäeval osalesid ka mittetulundusühenduste ümarlaua liikmed ning grupitööde käigus tegeleti juba konkreetsemalt küsimustega - kes, kuidas ja mida saab teha piirkonna maine kujundamiseks ning kuidas koostöös jõuda oodatud tulemuseni. Kõik osalenud leidsid, et Suure-Jaani valla senisest rohkem positiivselt „pildile“ jõudmisele saavad kaasa aidata kõik osapooled. Parima tulemuse saavutamiseks tuleb selle nimel muidugi sihikindlalt ja erinevaid huvigruppe kaasates tegutseda. Ajurünnaku käigus sündis mitmeid toredaid ideid uuteks algatusteks, millest loodetavasti osagi ka tegeliku teostuseni jõuab.

Kokkuvõtteks saab vallavalitsuse esimest ühist koolitusprojekti igati õnnestunuks ja kordaläinuks lugeda. Eriti suur roll selles oli meie koolitajal Margus Nurgal, kelle rikkalikud kogemused ning põhjalikult ette valmistatud ja sisukad koolitusmaterjalid aitasid õppepäevad asjalikeks ning tulemuslikeks muuta. Ehk tähtub ka nende koolituses osalenute soov, kes kirjutasiid, et kindlasti oleks tarvis veel selliseid koolituspäevi läbi viia. Eeltöö selleks on tehtud ning vallavalitsus on esitanud taotluse rahastamiseks Riigikantselei sama programmi teises taotlusvoorus.

Aino Viinapuu
arendusnõunik

Riik toetab kuriteoohvriks langenud

Mitte keegi meist ei oska ette näha sattumist kuriteoohvriks. Seetõttu on oluline teada, mida teha ja kuhu pöörduda, kui ühel ootamatul hetkel vägivallaohvriks langetakse.

Kes on kuriteoohver?

Kuriteoohver on inimene, kes on langenud vägivallakuriteo ohvriks. Vägivallakuriteona mõistetakse otseselt isiku elu või tervise vastu toimepandud kriminaalkorras karistatavat tegu, mille tagajärg on kannatanu surm, raske tervisekahjustus või vähemalt kuus kuud kestev tervisehäire. Lisaks kuriteoohvrile endale toetab riik ka ohvri lähedasi (pereliikmeid ja sugulasi).

Kuriteoohvrile makstavad riiklikud hüvitised

Hüvitisi makstakse Eesti Vabariigi territooriumil toimepandud vägivallakuriteo ohvrile ja ohvri ülalpeetavatele. Ohvriabi seaduse alusel hüvitatakse 80% kuriteost põhjustatud varalisest kahjust, kuid kokku mitte rohkem kui 150 000 krooni.

Hüvitise suuruse määramisel võetakse aluseks vägivallakuriteoga tekitatud järgmine varaline kahju:

- * töövõimeusest tulenev kahju - vägivallakuriteost põhjustatud ajutise või püsiva töövõimeuse tõttu saamata jäänud osa tulust;
- * ohvri ravikulud - ravikuludeks loetakse ravimise kulud ning ravimite ja keha funktsioone asendavate abivahendite soetamise kulud; traumajärgsete tüsistuste kergendamise ja tervise seisundile kohase uue eriala õpetamisega seotud hädavajalikud kulutused; eespool nimetatud asjaoludega seotud hädavajalikud sõidu-

kulud; kulutused psühholoogilisele nõustamisele kuni 10 seanssi; kulutused psühhoterapiatele kuni 15 seanssi;

* ohvri surmast tulenev kahju - vägivallakuriteo tagajärjel hukkunud ohvri ülalpeetavatele hüvitatakse järgmine protsent ohvri eelnevast tulust: ühele ülalpeetavale 75 %; kahele ülalpeetavale 85 %; kolmele või enamale ülalpeetavale kokku 100%;

* prillidele, hambaproteesidele, kontaktläätsedele ja muudele keha funktsioone asendavatele abivahenditele ning riistadele tekitatud kahju - kahju hüvitamisel võetakse aluseks nende parandamis- või soetamismaksumus;

* ohvri matusekulud - tehtud kulutused hüvitatakse kulud kandnud isikule summas 7000 krooni, millest arvatakse maha saadud riiklik matuse-toetus.

Hüvitise taotlemine

Hüvitist saab taotleda üldjuhul aasta jooksul pärast kuriteo toimumist ja taotlemise eelduseks on kriminaalasja algatamine politsei poolt. Hüvitise taotlemiseks tuleb pöörduda elukohajärgse pensioniameti poole.

Üksikasjaliku ülevaate ohvriabi õiguslikust regulatsioonist leiab ohvriabi seadusest. Lisateavet saab Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt www.ensib.ee või pöördudes elukohajärgse pensioniameti klientteenindusse või helistades infotelefonil 16106. Infotelefon töötab 9.00-17.00

Kristiina Laanest
Sotsiaalkindlustusameti pensionide ja toetuste osakonna peaspetsialist

Suure-Jaani Huvikoolis avatavad erialad ja ringid

Ringi või eriala nimetus	Toimumise aeg ja koht	Opetaja	Õppetasu kuus
Kunstiring 1. - 4. klass	R kell 13.30 - 15.00 Suure-Jaani Kultuurimaja	Riina Neeme	60 krooni
Kunsti põhiõpe 5. - 6. klass	R kell 15.10 - 18.20 Suure-Jaani Kultuurimaja	Riina Neeme	100 krooni
Meisterdamine ja taimeseade 1. - 3. klass	T kell 14.20 - 15.50 Suure-Jaani Huvikool	Anu Pindsoo	60 krooni
Taimeseade 4. - 6. klass	N kell 15.30 - 17.00 Suure-Jaani Huvikool	Anu Pindsoo	60 krooni
Lilleseade 7. - 9. klass	T kell 16.00 - 17.30 Suure-Jaani Huvikool	Anu Pindsoo	60 krooni
Lilleseade 10. - 11. klass	N kell 17.10 - 18.40 Suure-Jaani Huvikool	Anu Pindsoo	60 krooni
Klaveriõpe	Kokkuleppel õpetajaga Suure-Jaani Gümnaasium Rühmad komplekteeritud	Age Einulo Riina Mankin	120 krooni
Klaveriõpe	Kokkuleppel õpetajaga Tääksi Põhikool	Tiina Sünter	120 krooni
Malering 1. - 12. klass	Esimene kohtumine K 15. okt kell 16.00 Suure-Jaani Huvikoolis	Hugo Hommik	50 krooni

Taime- ja lilleseade rühmade suuruseks on kuni 12 õpilast, kunstioppes kuni 15 õpilast. Täpsem info: 437 7035, huvikool@suure-jaani.ee või Suure-Jaani Nurme 5

Tervisepäevad 2008

12. septembril tähistasid Suure-Jaani Gümnaasiumi 5. - 12. klass ning õpetajad ja personal vabariiklikku tervisepäeva „Reipalt koolipinki“. Päevast võttis osa 235 inimest.

Käisime matkal - kes jalgsi, kes rattaga. Gümnaasiumi õpilaste sihtkohaks oli Vanaõue ja põhikooli õpilastel Pärna talu. Peale esimest tundi kogunesime kooli ette, kus meile räägiti, kuidas me matkal ohutult liiklema peame. Esimesena lahkusid gümnaasiumi noored, peale neid põhikooli ratturid ja siis jalgsimatkaajad.

Õnneks oli ilm päikeseline, kuid veidi jahe ja tuuline. Põhikooli jalgsimatka oli 10 kilomeetri pikkune ja jalgrattamatka 15 kilomeetri pikkune. Tee sihtpaika kulges emotsiooniderikkalt. Oli tunda nii ühtset meeskonnavaimu ja elevust, kui ka trotsi ja tüdimust. Kõigi üllatuseks möödus teekond kiiresti ja lõbusalt. Kohalik turismitalus ootas meid mahl ja saiakesed. Pärast kustumist asusime viieliikmelist meeskondadena pead mürdema, sest toimus Pekingi olümpiamängude teemaline viktoriin. Küsimused nõudsid elementaarseid teadmisi spordimaailmast ja head mälu.

Vanaõuele jõudes võeti kolme või neljaliikmelistesse gruppidesse ja mindi orienteeruma. See oli väga huvitav ning sellega said kõik hakkama. Aega

oli piisavalt. Rajale lasti kahe minutiliste vahedega, seega pidid viimased võistkonnad kaua ootama.

Need kes olid „jalamehed“, viidi bussiga Vanaõuele ja tagasi tuli tulla jalgsi - 10 kilomeetrit.

Õpilaste arvamus oli, et selline sündmus võiks igal aastal toimuda. Tore oli koos sõpradega looduses olla.

Päeva korraldasid kooli kehalise kasvatuse õpetajad Erla Soots ja Reet Mutso ning huvijuht Marge Johanson. Suureks abiks olid kooli majandusjuhataja Eda Nodopera, Kildu kooli kehalise kasvatuse õpetaja Malle Poska, Suure-Jaani Politsei, Pärna talu pererahvas, SK Kirm ja Maanteeameti

Viljandi osakond. Aitäh Teile!

Algklasside tervisepäev toimus 26. septembril. Sihtkohaks linnamägi. Kohapeal saime osa RMK projektist „Metsarahva tegemised“. Vastu võtsid meid jänes ja rebane, kellega uurisime linnuse plaani ja mängisime mängu. Veel sai puust laevu voolida, korvipunumist katsetada, kahemehe saega puid saagida ning puid karjapoiis kombel mõõta. Päeva jooksul valmis puidust saetud hunt ning kõik said ka tuel vorsti küpsetada. Osalesid kõik 1. - 4. klassi õpilased koos õpetajate ja 1. klassi lapsevanematega. Aitäh 1. klassi isadele abi eest!

Marge Johanson

Metsarahvaga linnamäel

FOTO: Marge Johanson

Sügisel korrastamata ja niitmata maavaldusi laastab kevadel kahjutuli

Kulupõletamine on keskkonnaministri määruse kohaselt keelatud tegevus, ometi on hooletusest alguse saanud kulupõlengud kevaditi päästjatele suureks mureks.

Seetõttu kutsub päästeteenistus maaomanikke üles korrastama oma maad just sügisel, et kevadised kulupõlengud ei ulatuks teie vara kallale. Ka sel aastal lõppesid mitmed kulupõlengud väga traagiliselt. Valgamaal Helme vallas hukkus kultuleekides vanem naiserahvas, korduvalt olid ohus elumajad ning hävis mitmed kõrvalhooned ja sageli levis

põllult alguse saanud kulupõleng metsa alla.

Tuleb mõista, et niitmata ja kuivanud heinamaad mööda levib kahjutuli väga kiiresti. Tuulise ilmaga on kulupõlengu kustutamine keeruline ülesanne isegi kogenud ning spetsiaalsetehnikaga varustatud päästetöötajatele.

Kui maaomanik on oma maavaldused kenasti hooldanud, aitab see ära hoida juhuslikust suitsukonist või ka suure tuulega elektriliinide kokkupuutest tekkinud sädemetest põhjustatud kulupõlengud. Ja miks mitte ka naabrile meelde

tuletada sügist maade korrastust, sest tule levik maavalduste piire ei tunne.

2008. aasta 1. augustil jõustus keskkonnaministri määrus „Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuded“, millega on keelustatud kulu põletamine peale lume sulamist. Selle kohaselt algab tuleohtlik aeg kevadel pärast lume sulamist ning lõpeb sügisel vihmaste ilmade saabudes. Tuleohtliku aja alguse ja lõpu määrab Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut.

Lõuna-Eesti Päästkeskus

Euroopa keelte päev

Alates 2001. aastast hakati 26. septembril Euroopas tähistama Euroopa keelte päeva, mida täna pidasime ka Suure-Jaani Gümnaasiumis. Selleks puhuks olid võõrkeelte õpetajad koostanud gümnaasistidele tõlkevõistluse ning viktoriini, viimases võistlesid ka põhikooliõpilased.

Koolipäeva alguses kogunesid gümnaasiumiõpilased kooli aulasse, et osaleda "telefonimängupõhisel" tõlkevõistlusel. Jagati laiali soomekeelne tekst, mis tuli tõlkida eesti keelde, saadud tekst omakorda vene keelde ja jälle eesti keelde tagasi ning samamoodi tegeldi inglise keelega. Lõpuks oli žüriil võimalus võrrelda esimest ning viimast teksti. Nii mõnelgi võistkonnal tuli ette väikseid ja

suuri apsakaid.

Tõlkimisele vahelduseks lahendasid gümnaasistid keeleviktoriini ülesandeid. Sama viktoriini toimus lõunapausi ajal põhikooliõpilastele - paberitel oli tekst 13 võõrkeeles, mis oli vaja ära tunda. Tuli ette nii bulgaaria, prantsuse kui ka kreeka keelt.

Parimad keeltetundjad olid 12. a klassist Jutta Virk, Marta Särk, Tanel Voormansik ja Taavi Käba, kes tundsid ära kõik keeled, ning Jane Lohu, Kerttu Pakkonen, Hell Kais ja Karl-Jürgen Kivi 9. b klassist. Tõlkevõistluse võitis 12. b klass ning ingliskeelse telefonimängu 11. a klassi võistkonnad.

Jane Lohu ja Kerttu Pakkonen
Suure-Jaani Gümnaasiumi
9. b klassist

Nurgake Mäni maakodust ... ^

ja Järve 7 elamu aiast v

Selgi aastal korraldati vallas kaunimate kodude ja muude objektide väljaselgitamiseks konkurss. Hindamiskomisjon koosseisus Tiiu Umal (esimees), Tiiu Siim, Leili Kuusk, Urve Jõeveer, Ilvi Herronen, Aarne Ots ja Karina Päril käis osalejaid vaatamas kahel korral: juuni algul ja septembri esimestel päevadel. Erinevates kategooriates konkureeris kokku 17 objekti.

Preemiavääriliseks tunnustati:

Eramud

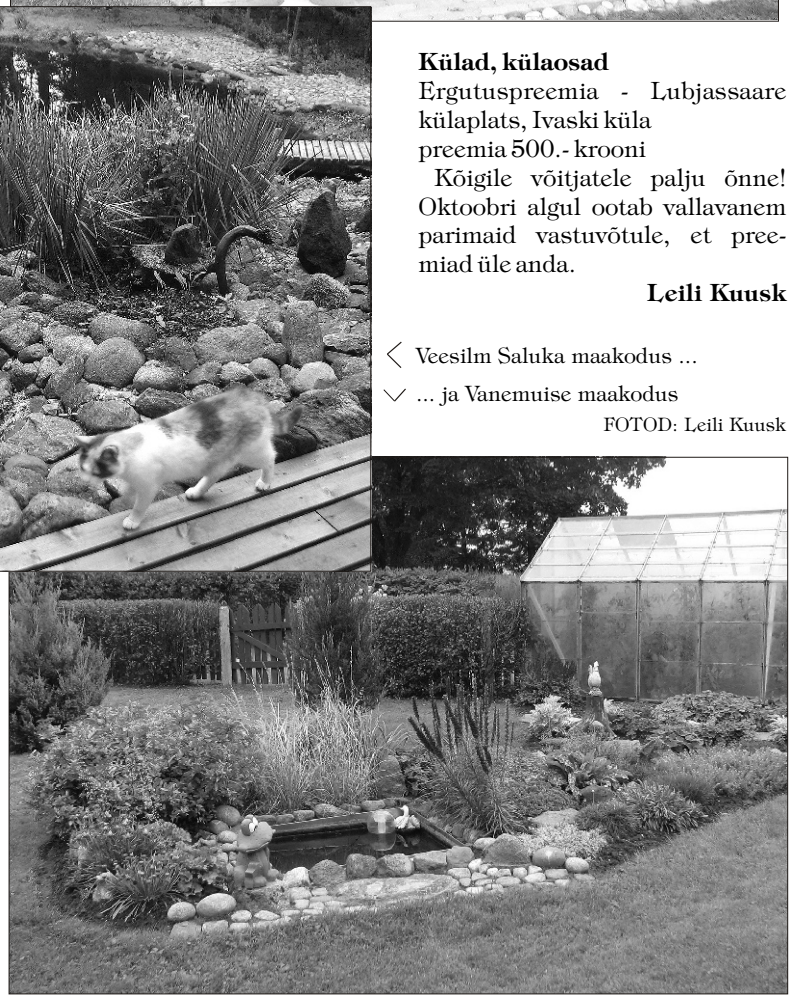
I koht - Järve 7, Olustvere alevik - Viive ja Matti Zirk
tunnusmärk "Suure-Jaani Kaunis Kodu" ja preemia 3000.- krooni

II koht - Aasa tn 7, Suure-Jaani linn - Janne Leemets, Ain Tõkke
preemia 2000.- krooni
III koht - Sepa tn 1a, Suure-Jaani linn - Evi ja Leo Putrolainen
preemia 1500.- krooni

Maakodud

I koht - Saluka, Mäeküla küla - Carmen ja Toomas Salumäe
tunnusmärk "Suure-Jaani Kaunis Kodu" ja preemia 3000.- krooni

Külad, külaosad

Ergutuspreemia - Lubjassaare külaplats, Ivaski küla
preemia 500.- krooni

Kõigile võitjatele palju õnne! Oktoobri algul ootab vallavanem parimaid vastuvõtule, et preemiad üle anda.

Leili Kuusk

< Veetsilm Saluka maakodus ...

> ... ja Vanemuise maakodus

FOTOD: Leili Kuusk

Maletajad kogunevad jälle

Selle sügise esimene malelahing on juba peetud. Nimelt toimus 20. septembril Suure-Jaani Gümnaasiumis II vilistlasturniir. Osalejaid oli 12. Turniiri võitis vilistlane aastast 1982, Aivo Hommik, kes kogus kuuest mängust 5 punkti. Teine oli Suure-Jaani Gümnaasiumi 1950. aasta lõpetaja, Sakus elav Hans Tomson 4½ punktiga ja kolmas 4 punktiga praegu Sindis elav Jüri Siigur, kes lõpetas Suure-Jaani kooli 1962. aastal. Turniiri auhinnalaua eest kandsid hoolt Suure-Jaani Vallavalitsus ja Suure-Jaani Gümnaasium. III vilistlasturniir on

kavas korraldada 2009. aasta 19. septembril.

Kalendrisügis on käes, välitööd loodetavasti tehtud ja õhtud on pimedaks läinud. Seega on aeg malemänguga algust teha. Mitte sellepärast, et malet valgel ajal mängida ei tohi, aga mäng ei sega sel juhul olulisi õue tegevusi. Mängima hakkame Suure-Jaani Vallavalitsuse saalis Lembitu pst 42. Neid, kes on elu jooksul maletarkusi omandanud, on meie vallas piisavalt. Vaja on vaid kättevõtmist ja viitsimist õhtul kodust välja tulla. Ka sel aastal on kavas mängida malet erinevate mõle-

missaegadega (5 ja 15 minutit ning 2 tundi). Seega peaks jaguma võimalusi igale „maitsele“.

Selle aasta malemängudega alustame 29. oktoobril kell 18. Alustuseks mängime ühe kiirturniiri mõtlemisajaga 15 minutit kummalegi vastasele. Samal päeval lepime kokku, mida edasi teeme.

Suure-Jaani valla maletajad, palun tulge mängima. Eelmiste aastate kogemus on näidanud, et võistlused on huvitavad. Tuleb vaid teha maletermineid kasutades see esimene käik ja kohale tulla. Kuningad kummuli!

Jüri Hansen

Metsküla külaselts pidas sünnipäeva

10. augustil tähistas MTÜ Kodupaik Metsküla oma 1. sünnipäeva. Söödi sünnipäevakringlit, meenutati möödunud aastat ning arutati tulevikuplaane.

12. augustil 2007. a said Metskülas Oodre talus kokku 9 küla käekäigu pärast murettundvat inimest, et luua mittetulundusühing. Nüüdseks on selts kasvanud 18 liikmeliseks aktiivseks ja tegusaks organisatsiooniks. Viieliikmelise juhatus eestvõttel olime läbi viinud küsitluse elanikele, et teada saada inimeste arvamusi, anda endast teada, kutsuda koostööle ja selgitada meie eesmärke. Et teada saada meie noorte soov ja unistusi, kirjutasid nad essee „Minu koduküla 10 aasta pärast“. Preemiavääriliseks tunnustati Teele Kohvi kirjatöö.

Suve saabumist tervitasime rahvarohke talgupäevaga. Vöast sai puhtaks külaelanikele oluline mälestusobjekt, rahvamaja kinnistu.

Õhtul süütasime kigeplatsil ühise jaanilõkke. Lõbus pidu kestis varaste hommikutundideni.

Käima on liikatud Metsküla arengukava koostamise arutelud. Kolmel koosolekul olime seda täiendanud ja parandanud. Päril valmis ei saa see ialgi, elu muutub ja meie koos sellega. Nüüd olime oma tööga sealmaal, et anda sellele dokumendile viimast lihvi ning see heaks kiita.

Kuidas edasi?

Kutsume kõiki Metsküla elanikke pühapäeval, 12. oktoobril kell 12 Vastemõisa rahvamaja peeglisaali üldkoosolekule.

Meie laste ja noorte lennukad ideed, veidi vanemate naiste ja meeste soov midagi ise ära teha ja eakate targad nõuanded annavad lootust, et Metsküla on ärkamas uuele elule.

MTÜ Kodupaik Metsküla
juhatuse

Meenutades suve

Mõeldes möödunud suvele, võib öelda, et see oli väga tegurohke ja huvitav, eriti jäid meelde kaks üritust.

1.-8. juulil oli Rumeenias laager nimega *Equal Chances* (ingl k. *Võrdsed Võimalused*). Eesti delegatsioon oli viieliikmeline. Mina pääsesin laagrisse aktiivse osalemise eest GLOBE programmis. GLOBE (*Global Learning and Observations to Benefit the Environment*) on ülemaailmne keskkonnaprogramm, millest võtavad osa kooliõpilased 96 riigist, nende hulgas ka õpilased 37 Eesti koolist. Peale minu sõitis Rumeeniasse veel üks GLOBE programmis osaleja - Laura Altin. Põhiteemaks oli diskrimineerimisvastatus, aga oli ka kunsti ja kultuuri osa. Laagris osales kuus erinevat riiki: peale Eesti veel Austria, Bulgaaria, Tšehhi, Portugal ja Rumeenia. Igast riigist oli Rumeeniasse sõitnud viis õpilast, kõige noorem osaleja oli 14-aastane ja vanim veidi üle 30. Laagris korraldati mitmeid huvitavaid töötubasid ja mängu teemadel antirassism, tolerantus, võrdsus ja diskrimineerimise vältimine. Igal õhtul oli ühe riigi kord valmistada ette kultuuriõhtu, kus pakuti kohalikku toitu, mängiti traditsioonilist muusikat, esitati huvitavaid fakte riigi kohta ja tutvustati muul moel võimalikult huvitavalt oma riiki. Eesti rühmast oli riigi tutvustuse ettevalmistamise enda peale võtnud Laura Altin. Eesti toidud maitseid kõigile väga, ainult suurem osa kamast tuli meil, eestlastel, ise ära süüa. Näis, et kõik olid oma riigi tutvustamist tõsiselt võtnud ja seetõttu olid kõik kultuuriõhtud väga põnevad. Ilm oli kogu Rumeenias olnud päevade vältel väga hea, kordagi ei sadanud ja temperatuur oli iga päev 30 kraadi ümber. Mina jäin laagriga väga rahule ja tahaks tulevikus mõnest sarnasest üritusest taas osa võtta. Suur tänu Suure-Jaani Vallavalitsusele Rumeenias käimise toetu-

se eest!

11.-13. augustil toimus Vanaõuel GLOBE Eesti suvelaager, millest mina võtsin osa juba seitsmendat korda. Suure-Jaani Gümnaasiumi õpilastest olid laagris ka Villem Voormansik ning Edith Takk. Kohal oli loomulikult ka Suure-Jaani Gümnaasiumi õpetaja Ly Valdmaa, kes on alates kooli liitumisest programmiga kõik need aastad GLOBE tegevust juhitud ja õpilasi laagriks ette valmistanud. Laagri programm oli üldjoontes üsna traditsiooniline: tegime sessioonide käigus erinevaid loodusvaatlusi, saime uusi teadmisi ja mängisime erinevaid keskkonnateemalisi mänge. Meie võistkond, kuhu kuulusid peale Suure-Jaani Gümnaasiumi õpilaste ka Täaksi Põhikooli ja Sillamäe Kannuka Gümnaasiumi õpilased, sai kokkuvõttes 3.-4. koha. Teise päeva õhtupoolikul külastasime Kurgja talumuuseumi, mis kaugevalt tulijatele väga meeldis. Lisaks erinevatele loodusvaatluste tegemisele õpetas laagris osalejaid GLOBE Eesti uus koordinaator Kaido Reivelt. Tänu temale avanes kõigil osalejail võimalus lennutada oma rakett taeva poole. Tuli välja, et rakett, milleks oli tavaline limonaadipudel, võib lennata päris kõrgele. Täpseid kõrguseid ei mõdetud, kuid üle kõrgete männilavade lendasid päris mitmed pudelid. Kuigi GLOBE suvelaagrite korraldus ei ole kaua aega oluliselt muutunud, on see minu arvates igal aastal aina paremaks läinud. Kui võrrelda Rumeeniasse laagriga, siis oli GLOBE laagris ajakavast kinnipidamine lausa hämmastavalt täpne - Rumeenias oli paartunnine nihe üsna tavaline. Oli lõbus ja samas hariv. Tore oli näha, et vanadele olijatele on lisandunud ka uusi tulijaid ja GLOBE programm pakub Eesti õpilastele jätkuvalt huvi.

Tanel Voormansik
Suure-Jaani Gümnaasiumi
XII klassi õpilane

SUVI SAI LÄBI

Mürsikud laagerdasid Vanaõuel

Tegus laagrisuvi on jälle möödas. Juba kaheksandat korda rõõmustas Suure-Jaani valla lapsi puhkelaager „Mürsikud“, mis toimus kahes vahetuses Vanaõue Puhkeskuses. Kümnel päeval sai laagrimelust kokku osa 60 last vanuses 6-12 aastat.

Tihe laagriprogramm pakkus põnevust nii poistele kui tüdrukutele. Juba esimese päeva õhtul said väikesed mürsikud ennast proovile panna maastikumängul Mini-Erna, kus tuli kasuks nii kiirus, osavus, nutikus kui ka meeskonnatöö oskus. Õhtu lõpetas mõnus grillipidu.

Väga huvitavaks kujunes ka mõttemängu rendžu õppepäev. Lastele oli tulnud lauamängu õpetama Ants Soosõrv, kes on sel alal kahekordne maailmameister. See tekitas lastes erilise huvi, kuna kõigil oli võimalus mängida ikkagi maailmameistri enda vastu.

Sellel aastal oli laagri esimesel vahetusel külas ka sõpruslaager Saue Huvikoolist, kellega kohtuti nii rendžuturniiril kui meeleolulal lõpuõhtul Vanaõuel.

Traditsioonilisele kanuumatkale lisaks sõideti Navesti jõel seekord ka raftinguparvedel. Samal õhtul käisid lastega kohtumas Eesti Punase Risti inimesed, kes õpetasid läbi mänguliste tegevuste laagrilistele esmaabi ja toimetulekut ohuolukordades.

Loomulikult rõõmustas kõiki Vembu-Tembumaa külastus. See oli tõeline puhkepäev, kus sai päev otsa basseinis ujuda, veeliumäest alla lasta, batuutidel hüpata, kartide ja ATV-dega sõita ning palju-palju muud põnevat teha.

Lisaks toimus laagris veel palju palju muud huvitavat - aaretejaht, maskotivõistlus, sai tantsida ja karaoket laulda ning sumokostüümis oma jõudu näidata.

Täname kõiki abilisi, tänu kellele laagrisuvi nii meeleolukalt ja põnevalt alguse sai.

Marlen Silm

Sumokad

FOTO: Marlen Silm

Kodutütarde tegemisi

Kodutütred on isamaaline organisatsioon. Eestis on mitmeid malevaid, Suure-Jaani kodutütred kuuluvad Sakala malevasse. Meid on rühmas umbes 15 ja aktiivsemaid kaheksa. Vastupidiselt paljude arvamusel pole kodutütarde tegevus igav ja nõme. Tegelikult on meie laagrid väga huvitavad ja meil toimub palju muudki üritusi. Päril palju on orienteerumismänge ja erinevaid võistlusi ning maastikumänge. Kõikide nende laagrite ja üritustega arendame me oma orienteerumisoskust, metsas ellu-

jäämise oskust ja palju muud. Me õpime ka üksteisega sõbralikult suhtlema ja palju teisi tarku ja elus vajalikke asju.

Ega me kogu aeg loomulikult metsas ei müta. Meil on ka huvitavaid ekskursioone, kus me õpime tundma oma organisatsiooni ajalugu ja muid huvitavaid asju minevikust. Vahel lõbutseme ka, näiteks reisides seiklus- või veeparki. Aga tegelikult on need laagrid ja võistlused meie jaoks sama, mis lõbutsemine. Meil on ka oma vorm, mis võib tunduda veider, aga

ka sellel on oma ajalugu ja väärtus. Pealegi ega kodutütar ei pea ju alati vormis käima. Kodutütred on tavaliselt alati koos noorkotkaste. Vahel teeme ka eraldi üritusi.

Kodutütred saab astuda vanuses 8-18. Peamiselt on meie üritused ja laagrid tasuta. Alati ootame endi sekka uusi kodutütred. Kui soovid astuda kodutütred, räägi mõne kodutütrega, keda tead või kellegagi, kes teab meid.

Eve-Liina Laane

Noorkotkaste seikluslik suvi

Noorkotkaste suved on olnud alati seikluslikud ja lõbusad. Ja ega seegi elmistest ei erinenud. Nagu ikka, algas meie suvi kooli lõppedes laagriga Kildul. See laager oli väga hea koht maha raputamaks kooliväsimust, et alustada täiel rinnal suve nautimist.

Ei läinudki palju aega mööda, kui juba tuli Suure-Jaani, Kildu ja Olustvere rühmade kahepäevane metsalaager. Me õõbisime ahjuga köetavates sõjaväetelkides ja õppisime, kuidas välilaagrit rajada. Harjutasime püssi ja vibu laskmist, mägitõrjehüppamist ja granaadivõistlust. Laagri lõpetamine toimus küll koos paduvihmaga, kuid see ei viinud kellegi tuju alla.

Juuni lõpus toimus meil veepäev. Käisime Navesti jõe ääres Käärmae talus. Veetase oli õnneks kõrge, kuid vesi külm. See meid muudugi ei heidutanud. Tegime erinevaid veemänge ja käisime vaatamas koprapesi. Kobraste juurde sõitsime vana päästeparvega. Kohalik talunik Raivo Roosi tegi meile ka ringkäigu metsas, kus õppisime tundma erinevaid taimi.

Juulis toimus Noorkotkaste ja Kodutütarde suurlaager. Sinna saavad ainult parimad, aga ka Suure-Jaanis on parimaid. Seal tuli meil mõõtu võtta teiste malevatega. Suurlaager on koht, kus saab endale hästi palju uusi sõpru ja õhtud on alati lõbusalt sisustatud. Juuli lõpus läksime aga Ulgele, meie maakonnalaagrisse. Laager pakkus seiklusi ja rohkelt uusi kogemusi. Toimusid õpitoad,

kus tutvusime politsei ja päästetöötajate tööga, õppisime orienteerumist, miinide otsimist ja teisi militaarseid tegevusi. Maalisime ka endale mälestuseks laagrist ilusad pea- või kaelarätid. Samuti toimus palju erinevaid võistlusi ja ame. Õhtuti kostus muusika ja kes ei tantsinud, sai kas sõpradega lihtsalt koos olla või toimus lõbusaid mänge, kust osa võtta.

Augusti lõpus käisime Paldiskis Scoutspataljonis. Tutvusime pataljoniga ja nende relvastusega. Nägime ka selliseid relvi, mida me isegi pildistada ei võinud. Pärast söömist pataljonis viidi meid soomukitega Klooga harjutusväljale, kus nägime ühte sõjaväeõppust. Pärast seda läksime pankrannikule, kus käisime piirivalvekor-

donis. Piirivalvurid rääkisid meile oma tööst ja kes julges, võis ronida ka radaritorni. Seejärel sõitsime Varbolasse, kus Suure-Jaani noorkotkaste juht Ain Laane rääkis meile linnuse ajaloo. Ilmaga meil sellel päeval vedas. Oli küll tuuline ja vihmane, aga kui meie õues olime, tuli päike välja.

Suvi on meil alati olnud aktiivne ja lõbus. Suure-Jaani noorkotkaste on suvi aga eriti tegus, sest lisaks Noorkotkaste üritustele võime me osa võtta ka valla korraldatud laagritest.

Leo Laane
Suure-Jaani rühmajuht

Noorkotkad Paldiskis

FOTO: Erakogust

Lühimärkmeid suvest

Eelpool loetule lisaks võib meie laste ja noorte suvistest tegemistest veel välja tuua fakti, et noorte suveprogrammis osalejaid oli sel aastal kokku 1679. Lisaks Mürsikute laagri korraldati valla poolt veel töölaager 6 rühmaga, tennisekooli suvelaager, korvpallilaager, jalgpallilaager, kahes vahetuses kunstilaager Lubjassaares ja seikluslaager Tagametsas. Töölaagris osalenud noored lõpetasid suve maakondlikul kokkutulekul

Ulgel, kust juba 3. aastat järjest võidukarikaga tagasi tuldi.

Käidi ka kodust kaugemal. Noored lauatenisemängijad treenisid Lätis Drustis, jalgpallipoisid käisid mängimas turniiril Soomes. Ise võõrustasime Poola jalgpallureid.

Täna südamest kõiki häid abilisi, kes meie laste ja noorte suveprogrammi õnnestumisele oma panuse lisasid!

Mati Adamson

Töölaager - ühtsuses peitub jõud

FOTO: Mati Adamson

Rahastatud noorteprojektid aastal 2008

Käesolevaks aastaks eraldas Hasartmängumaksu Nõukogu toetuse Suure-Jaani valla noorsoo- ja sporditööks projekti „Tahhan tegutseda!“ raames. Lisaks noorte suveprogrammidele saab toetuse abil korraldada mitmeid erinevaid üritusi kuni aasta lõpuni.

Uued võimalused ürituste programmi mitmekesistamiseks avanesid ka projektikonkursi „Varaait“ 3. voorust toetuse saamisega. Suure-Jaani Noortekeskus sai endale muretseda täispuhutatavad atraktsioonid sumo, suusad, ketsid ja kutsikad. Tegu on väga atraktiivsete vahenditega sportlike ja meelelahutuslike ürituste läbiviimiseks. Kuna need on Varaaia vahendid, laenutab Suure-Jaani Noortekeskus neid noorsooürituste korraldajatele ürituste läbiviimiseks tasuta. Muretsetud atraktsioonid on juba leidnud kasutust nii meie valla suvelaagrites ja üritustel kui ka õige mitmel pool üle vabariigi. Varaait on aidanud läbi viia nii vabariiklike ANKi ja noorteorganisatsiooni 4H suvepäevi, Viljandi maakonna noortelaagreid ja kokkutulekuid, kui ka näiteks Tootsi Põhikooli ja Tartu-maa noorte üritusi. Eelteadmiseks laenutada soovijaile - atraktsioonid on mõeldud suurel määral vajavad transportimiseks mahukamat autot või järellaagist.

Suure-Jaani Gümnaasiumi tehnikaringi loomist toetas Haridus- ja Teadusministeerium. Sobivad ruumid leiti Sörgavere ning koos nende omaniku Kalev Rabaga on nüüdseks tehnikahuviliste päralt vajalik tööruum. Ringi juhendab Toomas Raba ning kõik tehnikahuvilised poisid saavad tegutseda kolmapäeviti ja

neljapäeviti kell 15-19. Kõigi soovide täitumiseks on veel ees väga palju tööd, sest lihvimist vajab ka treeningrada.

Viljandi maavalitsuse avatud noortekeskuste projektikonkursi tulemusena leidsid rahastamist kaks meie valla projekti: Suure-Jaani noortekeskuse projekt „Üksinda kodu“ ning Sörgavere noortekeskuse projekt „Kultuur „Urgu“ vol 2“.

Mõlemad projektid on nüüdseks käivitunud. Nii on Suure-Jaani Noortekeskuses juba õige mitu korda koos käinud noored, kes üksi kodus paremini hakkama saamiseks toiduvalmistamise oskusi õpivad. Noored kokandushuvilised õpivad ise lihtsaid toite valmistama ning saavad näpunäiteid ka oma ala meistritelt. Sörgavere noortekeskuse projekti eesmärgiks on aga arendada Sörgavere ja naaberkülade noorte loovust ja avatust, kaasates neid erinevatesse kultuurilistesse tegevustesse ning kohalike ürituste korraldustoimkonda. Projekti raames viiakse noored nii teatrisse kui ka tutvuma „Ugala“ lavataguse eluga - plaanitud väljasõidud arendavad silmaringi ja tekitavad uusi ideid edasiseks. Projekti õnnestumisel laienevad laulustuudio ja näiteringi esinemisvõimalused ning pakutakse teistele ja saadakse ka ise meeldivaid kultuurielamusi.

Et loodud võimalustest osa saada, selleks pole mingeid erioskusi tarvis. Avatud noortekeskustes ja alustavates huviringides on oodatud kõik, kes osaleda soovivad.

Aino Viinapuu

Spordiüritused

11. oktoober kell 10.00 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - Eesti Invaspordi Liidu bonza võistlused
14. oktoober kell 18.15 Viljandi maagümnaasiumi võimla - Viljandi maakonna karikavõistlustel korvpallis kohtuvad Suure-Jaani I - Aken ja Uks
15. oktoober kell 18.00 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - Lehola-Lembitu mängude naiste võrkpall
16. oktoober kell 18.00 Sürgavere Spordihoones - Võrkpalli Sariturniir
17. oktoober kell 13.15 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - Politsei esindused kohtuvad korvpallis Viljandi - Tartu
18. oktoober kell 11.00 Tääksi võimla - Lehola-Lembitu mängude sulgpall
21. oktoober kell 20.00 Viljandi maagümnaasiumi võimla - Viljandi maakonna karikavõistlustel korv-

pallis kohtuvad Suure-Jaani II - Hansa Ilutulestikud

25. oktoober kell 10.00 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - Lehola-Lembitu mängude lauatennis

26. oktoober kell 14.00 Liivi Bowling - Suure-Jaani Valla Bowlingu MV. Osavõtutasu 100.- krooni. Eelregistreerimine 22. oktoobriks tel 437 2051, 507 4628

01. november kell 10.00 Sürgavere Spordihoone - Suure-Jaani valla külade võrkpalliturniiri III etapp

01. november kell 12.00 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - SK Viljandi Jokkeri Võrkpalliturniir

06. november kell 18.00 Sürgavere Spordihoone - Võrkpalli Sariturniir

09. november kell 11.00 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimla - Suure-Jaani piirkonna lauatennise GP II etapp

Lehola-Lembitu mängud 2008

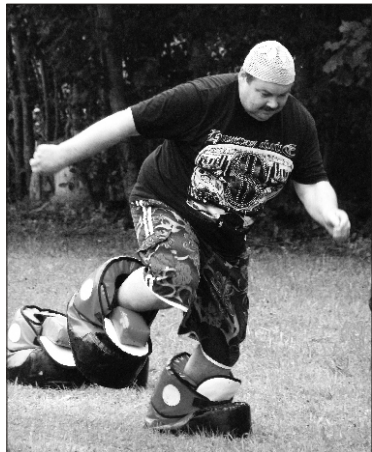
Kolmandat korda peetakse meie vallas Lehola-Lembitu mängude arvestuses. Seekord on kavas 17 spordiala. Hetkeseisuga on medalikomplektid välja antud 8 alal. Nüüd väike tagasipilk tehtule.

Kergejõustikuvõistlusel oli väga palju osavõtjaid, koguni 7 suurte külade arvestuses võistlevat esindust ja samapalju ka erinevaid võistkondi väikeste külade arvestuses. Seekord Kuhjaveres külaplatsil peetud suvepäeval ei olnud vihmasest ilmast hoolimata võistlejatest puudust. Mõlemal mängude avaalal oli pärast punktiarvestusega kõvasti tegemist, sest külade tulemused olid nii tasavägised.

Nüüdseks on peetud ka rannavolle võistlus Suure-Jaani järve äärsel väljakutel nii meeste kui naistele, tänavakorvpall Sürgaveres, kalapüügivõistlus, jalgratta maastikusõit ning õhupüssist laskmine. Üldtabelis juhiwad nende külade esindused, kes kõigest või pea kõigest aladest osa on võtnud. Suurte külade arvestuses on enim punkte kogunud Lõuna Suure-Jaani, Kõidama ja Põhja Suure-Jaani, väikeste külade arvestuses on ülitasavägine

võistlus Aimla ja Kildu küla vahel. Hetkeseis ei määra aga veel midagi - ees on võistlused 9 alal ning seekordsete Lehola-Lembitu mängude parimad selguvad detsembris.

Jaksu senistele tublidele osalejatele ja oodatud on kindlasti ka kõigi nende külade sportlased, kes seni veel mängudest kõrvale on jäänud. Asjakohane värske info endiselt valla kodulehel.

Külade suvepäeval - kuhu saavad mehe viivad FOTO: Mati Adamson

Eesti valdade XVI suvemängud Kosel

Seekordsed vabariigi valdade suvemängud kulgesid meie jaoks väga edukalt. Üldkokkuvõttes oli tulemuseks 6. koht, mis arvestades osalejate suurt hulka - 66 valda - on igati suurepärase tulemus. Suure-Jaani pole varem lõpparvestuses nii kõrget kohta pälvitud. Veidi jäi küll kripeldama, et nii mõnelgi alal ei suutnud me maksimumi võtta, aga selline sport juba kord on.

Parima üllatuse tegid mälumängurid, kes saavutasid tubli 6. koha. Jalgrattakrossis oldi 13. kohal, kergejõustiku kokkuvõttes tubli 8.

koht, naiste võrkpallis 7. koht ning meeste võrkpallis 9. koht. Individuaalaladel pälvitud kergejõustikus oma vanuserühmas medali Silja Mikk 1500 m, Anneli Vaher 800 m ja 1500 m, Paul Kolla 100 m ja Margus Mikkor kaugushüppes. Kiitust väärivad teisedki meie kergejõustiklased: Hele Saareoks, Salme Velleste, Tiiu Umal, Kristjan Vares, Asner Kolla, Tambet Sova. Eriti hea meel on noorte üle, kes samuti oma parima andsid - Rauno Raid, Ragmar Koks, Sten Rehe ja Liisi Kala.

Valdade mängudel Kosel

FOTO: Mati Adamson

SPORT

Eesti väikelinnade viimased suvemängud Türil

Kuna seegi kord toimusid nii valdade kui ka väikelinnade suvemängud samal ajal, oli meie vallas väikelinn suvemängudel väljas kahel alal. Võrkpallimeeskond mängis end igati tublile 5. kohale. Esmakordselt oli väljas ka meie tennisivõistkond, kuhu kuulusid valla meister Alan Uustal, Toomas Lillsaar jun. ja Annemai Mutso. Kokkuvõttes said meie tennisemängijad 5. koha, mis on igati kiiduväärne tulemus.

Meie mehed I Euroopa veteranide mängudel

4.-6. septembril toimus Rootsist Malmö linnas Euroopa I veteranide mängude vabamaadlusturniir, kus osales 13 riigi 90 maadlejat. Meie mees Antti Evert maad-

les vanusegrupis 41-46 ja keha kaalus kuni 130 kg. Poolfinaalis võitis ta soomlast J.-V. Kauppineni ja läks finaalis kokku 120 kg kaaluva rootslase S. Sandbergiga. Rootslaselt tuli vastu võtta kaotus ja seega lõppesid I suurmängud Euroopa tasemel hõbemedali saavutamiseks.

Euroopa veteranide plokkvõistlusel osales meie valla sportlane Harri Köhler. Väga tihedas konkurentsivõistluses lõpetas meie esinaja 10. kohaga.

Lauatennise hooaeg algab!

Lauatennise hooaeg algas Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas kahe tähtsa võistlusega.

27. septembril toimusid vabariiklikud võistlused laste GP sarjas, kus osalejate seas olid ka külalised Lätist. 67 osalejast oli meie parimana Tanel Stern 9., Sören Rothberg 10. ja Ott Šeffler 11.

28. septembril toimus kuuest

etapist koosneva VI Suure-Jaani valla lauatennise GP võistlussari. Sarja suurt populaarsust näitab osalejate arv - koguni 51 võistlejat. Esimese etapi võit läks Rivo Saaremäele, meie parim oli 4. koha saavutanud Avo Kovaljov. Risto Roman lõpetas etapi 9., Antti Evert 10. kohaga. Mõlemad võistlused sujusid suurepäraselt ja pälvitud kiitust korralduse eest. Aitäh kõige suurema vaeva nägijale Antti Evertile!

Suure-Jaani vald osaleb kahe võistkonnaga algavatel Eesti võistkondlikel meistrivõistlustel. Sellel aastal on oodata väga huvitavat võistlushooaega, nii et pöidlakooli võimlase!

Lisaks sellele ootab treener Antti Evert kõiki Suure-Jaani valla I-IV klassi lapsi osalema lauatennise treeningutel nii Suure-Jaani gümnaasiumisse kui ka Kildu Põhikooli võimlase.

Kes tunneb asja vastu huvi, palun võtta ühendust Anti Evertiga telefonil 5397 6893.

Vastemõisas valmis uus tänavakorvpalliväljak

Siiani said Vastemõisa ja naaberküla inimesed elamute ees oleva mänguväljakul küll palli korvi visata, ent puudus mängimiseks vajalik väljak. Platsi rajamine oli plaanis juba pikemat aega, reaalne võimalus selleks tekkis aga pärast MTÜ Aregu Helin esitatud projektitaotluse rahastamist. Kohaliku Omaalgatuse Programmist saadi 23 971.- krooni ning hea algus oligi tehtud. Valla arhitekt Avo Järve koostas vajaliku ehitusprojekti, mille alusel rajatava platsi alus süvendati ning täideti killustikuhiga. Pealiskihit rajati peenemast killustikust ning söelmeest. Tööd teostas OÜ Pluton Finants. Kui esialgu plaaniti jätta väljakule söelmeekate, siis tänu projekti väliselt valla eelarvest lisatud vahenditele telliti ka asfalteerimistööd. Pärast tihendamist asfalteeris AS Sakala Teed kogu tänavakorvpalliväljaku ning paigaldati korvikonstruksioon. Kuna ilmastikutingimused ei olnud kuigi soodsad, ei õnnestunud asfalteerimistööd teha enne august lõppu.

Uue väljaku avamise puhul korraldati tänavakorvpalliturniir Vastemõisa laadapäeval. Pärast vallavanem Maie Kaba tervitust kõlas kohtunik Kalev Toobali ava-

vile ning mängud võisid alata. Esimesed korvpallilähingud olid väga tasavägised, sest osalemas oli koguni 6 neljaliikmelist võistkonda. Võitjatena lõpetas võistkond "Kossurid" koosseisus Andres Andrei, Janar Roman, Janar Leemet ja Indrek Andrei, ülinapilt (ühe punktiga!) kaotasid neile finaalis südid noored võistkonnast "Väikelapsed" - Ott Toomsalu,

Laadapäeva turniir Vastemõisa vastvalminud tänavakorvpalliväljakul FOTO: Leili Kuusk

Spordirajatistel tehtavast

Lisaks Vastemõisa tänavakorvpalliväljakule sai uued postid ka kõrval asuv rannavolleplats. Tublisti tehti tööd ka Kildu kooli juurde rajataval jalgpalliväljakul. Sel suvel paigaldati kuivendusdrinaad ning kevadel jätkatakse murukatte rajamisega. Parandati ka Sürgavere kooli juures asuvat vana staadioni. Kohaliku omaalgatuse programmist rahastatud MTÜ Sürgavere Küla Seltsi projekti raames korrastati muruväljak, paigaldati uus piirdeaed ning valmistati ka uued jalgpallivärvad.

12. septembril pandi nurgakivi Tääksi suusakeskuse hoonele. Spordiklubi Tääksi algatusel ja PRIA külade arendamise ja uuen-damise investeringutoetuse programmist osalisel rahastami-

sel kerkib hoone, kus on squashisaal, jõusaal, suusalaenutus ja saunaruumid. Edasiste plaanide kohaselt rajatakse ka valgustatud suusarada.

Kuigi suvi on juba sügiseks saanud, on plaanis alustada veel ühe uue objektiga. Pikisilmi on oodatud tänavakorvpalliväljakut Olustveres ning kui ilmad vähegi hubavad, alustatakse puidust kattega korvpalliplatsi rajamist.

Käesoleva aasta lõpuks valmib eskiisprojekt Suure-Jaani Gümnaasiumi staadioni rekonstrueerimiseks. Ära on teha veel väga palju, et jõuda põhiprojekti ning mis veel keerulisem, staadioni rekonstrueerimistööde rahastamiseni. Algas on aga tehtud ning loodame, et see saab positiivse jätku.

Uus võimalus tervisespordiks ning ka rula- ja rulluisusõitjaile avaneb valgustusega Kõidama kergliiklustee valmimisega.

Lõppenud on kampaania

„Vallarahvas liikuma“

Kampaania viimase etapina toimus 14. septembril rattamatk Tääksi ning samal ajal oli avatud ka kepikõnnirada Tääksi külas. Kõik osalejakaardid saadetakse Viljandi tervisetuppa, kus need osalevad auhindade loomisel. Suure-Jaani vald loosib ka omalt poolt väikesed auhinnad kõigi kampaanias osalenute vahel. **Loosimine toimub 5. oktoobril MTÜ Aregu Helin poolt korraldataval kepikõnnipäeval Ruunaraipe luidete, mis algab kell 12. Tulge nautima kaunist sügisloodust ja tehke heategu oma tervisele!**

Mati Adamson

Algus tehtud

Ühislaulmine - akordioniga Enn Rosmann

FOTO: Leili Kuusk

7. septembril oli Hüpasaare järjekordne Viljandimaa lauluraha sügispäev. On juba traditsiooniks saanud, et koorilauljad ja need, kes sellest lugu peavad, tulevad septembri esimesel nädalavahetusel eesti koorilaulu varumusse olulise panuse andnud helilooja Mart Saare koduõuele, et siin üks kaunis päev looduse ja lauluga veeta. Koorid on Mardi juures laulnud ka aastakümneid tagasi, aga kui 1997. aastal valmis praegune laululava - mis hetkel küll juba hädasti remonti ootab - sai peagi alguse maakonna lauluraha sügispäeva pidamine selle praegusel kujul. Eestvedajateks-toimetajateks ikka Suure-Jaani kultuurimaja pere - Suure-Jaani vallavalitsuse ja Viljandimaa Omavalitsuste Liidu toel.

Kõige agaramad laulupäevast osavõtjad on Põhja-Viljandimaa koorid: Ilmatar Suure-Jaanist, Lehola Olustverest ja Leelo Vöhmast. Alati on kohal ka Viljandi kooride - Koit, Eha,

Sävel - lauljaid. Kahel viimasel aastal on laulmas käinud Suure-Jaani valla koolide - Suure-Jaani gümnaasiumi, Olustvere- ja Kildu põhikooli - laululapsed. Sel aastal oli kohal ka Vöhma meesansambel. Ega Hüpasaare laulupäevale peagi minema kogu koor - dirigendiga eesotsas. Kõik, kes laulda oskavad ja soovivad, saavad ühendkooris tuntud koorilaule kaasa laulda. Itusal sügispäeval koos teistega laulda soovijaid toob Viljandist Hüpasaarde tasuta buss.

Sel aastal avas päeva torupillimees Märt Tomp Kärstnast. Koostemaga olid ka mõned Lõuna-Viljandimaa lauljad Hüpasaare tee üles leidnud. Loodetavasti saadi n-ö maitse suhu ja järgmisel aastal on Mardi õuel juba palju rohkem lauluhuvilisi Viljandimaa teisest servast.

Mõnusale kooslaulmisele järgnes traditsiooniliselt piknik - eks lähe kõht ju vabas looduses kiiresti tühjaks ning on mõnus koos

kodust kaasa võetud head-paremat mekkida. Et aastat läbivalt toimuvad Eesti Vabariik 90 üritused, siis pakkus Suure-Jaani vald omalt poolt piknikuliste kringlit ja taimeteed ning väikest meelelahutust ansambel Ro:toro - Kätlin Jaago, Silver Sild ja Marko Mägi. Seejärel said kõik veel Enn Rossmanni akordioni saatel tuntud seltskonnalaule laulda. Et ühislaul sõnade taha pidama ei jääks, siis olid Suure-Jaani kultuurimaja tublid naised kokku pannud spetsiaalse Hüpasaare Lauluraamatu. Enne, kui buss lauluraha taas koju tõi, said soovijad veel rabas käia ja majamuuseumi ekspositsiooniga tutvuda.

Laulupäeva ja raba olid tulnud nautima ka Väikemõisa lastekodu lapsed ning kasvatajad.

Kaunis päev andis võimaluse nii laulda kui ürgse looduse keskel hetkeks endasse vaadata ja uusi sihte seada.

Leili Kuusk

Olustvere õpilased Oandul ja Sagadis

Selle õppeaasta algul külastasid meie kooli 6., 7. ja 9. klassi õpilased Oandul ja Sagadit Lääne-Virumaal. See õppekäik oli neile preemiaks tubli osalemise eest eelmise aasta RMK poolt korraldatud metsaviktoriinil.

Õppekäigu programmi teemaks Oandul oli „Kuidas käibist saadi puu?“. Käbitares veedetud tunni jooksul saime teada, kuidas koguti vanasti puude seemneid, kuidas neid töödeldi ja hoiti ning kuidas seemnetest lõpuks uued puud kasvatati. Edasi jätkus 3 km pikkune õppemark, mis tutvustas

pärandkultuuri metsas. Pärandkultuuri all mõeldakse eelmiste põlvkondade elu ja tegevuse mäkke maastikul. Meie nägime oma retke käigus järgmisi pärandkultuuri jälgi: verstakivid, mis on hilisemate kilomeetripistide eelkäijad, piirikivid, kiviaiad tõekesks kariloomadele, vaigutuspuud, söödasõimed, huntide püüdmise lõksud ning vanad taimed noorte puude kasvatamiseks.

Meie metsade pärandkultuur on väärtuslik ja mitmekesine. Tore on, et seda hoitakse ka järeltulivatele põlvedele.

Matka lõpus vaatasime Oandu looduskeskuses esitlust käitumisest metsas ja täitsime selle kohta testi. Kõik vastanud said tunnis-

tuse metsas õigesti käitumise oskuste kohta ja mälestuseks väike meene.

Päeva teise poole veetsime ilusas Sagadi mõisas ja atraktiivses Sagadi Metsamuuseumis. Sagadi Metsamuuseum on tõesti põnev koht, kus aktiivsete tegevuste kaudu saavad selgeks kõik meie metsapuud.

See õppekäik oli natuke teistmoodi kui eelmised, sest lisaks loodusele saime ka väga palju teadmisi ajaloost ja pärandkultuurist. Kahju et ilmataat meid eriti ei soosinud. Aga nagu ütlevad norralased, pole halba ilma, on ainult valed riided.

Annika Kala
Olustvere Põhikooli loodusainete õpetaja

FOTO: Erakogust

Suure-Jaani Gümnaasiumi TORE koolitus

Meie esimene koolisisene TORE koolitus toimus 14. septembri päikesepaistelisel päeval Vanaõue puhkekeskuses. Kuna plaanis oli paju, alustasime varakult. Niisiis ootas meid autobuss kooli ees kella 9-st hommikul. Kokku 10 tulevast toredat tugiõpilast ja juhendaja. Vanaõuele jõudes anti meile natuke aega ruumiga kohaneda, et eesolev päev võimalikult pingevabaks kujuneks. Koolitaja Ly Jagor paigutas meid ringselt istuma, et meid kursi viia TORE tegevusega ja selle organisatsiooni eesmärkidega.

Koolitus algas enda tutvustamisest läbi mängulise ülesande, et teiste kuulamine igavaks ei muutuks. Jalgu saime sirutada mängude mängimisega. Kohvipaus oli tühja kõhu vaigistamiseks ja väike-seks puhkuseks.

Saime teada, kes on toredad ja millist ülesannet nad koolis täitma hakkavad. Analüüs võimaldas meil teada saada, millised olid meie kaaslaste arvamused, mõtted ja olemus, mis omakorda loob aluspõhja tulevasele koostöörühmale,

kes me hakkame kooli toredamaks muutama. Eks ole ju tore, kui tunneme üksteist - on kergem mõtteid vahetada ja tegevus saab tulemus-terohke.

Pärast lõunasööki olimegi valmis päeva põnevaimaks osaks - kanuutmatkaks! Meid paigutati kanuudesse ja saadeti 6 kilomeetrisele matkale mööda Navesti jõge. Arvestati, et see võtab meil aega umbes poolteist tundi, kuid kõikimised on erinevad ja seda olime ka meie. Jõe ole sattunud palju oksaprahti ja noorematele kanuutajatele osutusid ka kaldaääred justkui magnetiteks - nagu hiljem viimane sõudjate kolmik oma tunniajalist hilinemist vabandas.

Meenutused sellest päevast on kõigil väga positiivsed. Seega võib pidada päeva õnnestunuks, sest järelkajad koolituse esimesest päevast võeti kokku paljudel kordadel sõnadega, et selliseid üritusi võiks rohkemgi olla ning programm oli hariv ja lõbus.

Piia Sillamäe

Piia, Liis ja Karmen

FOTO: Erakogust

Säga uudised

Seekordne „Säga“ uudis on see, et 30. augustil kell 8 sai jälle võisteldud õngitsemises ja Suure-Jaani järvel. Seekordne võistlus oli ainult „omadele“ s.t püüdis ainult oma valla külade võistkonnad. Võistkonna suurus ei olnud kindlaks määratud, aga arvesse läks Lehola-Lembitu mängudel üks mees ja üks naine. Üldjärjestus oli eraldi. Kolm parimat naist ja kolm parimat meest.

Suure-Jaani on kaheks jagatud. Põhja ja lõuna Suure-Jaani. Piir jookseb piki Pärnu ja Jaama tänavat. Peale 3 tundi püüki hakati saaki kokku arvama ja tulemused olid järgmised: 1. Edvin Luum (0,810), 2. Uno Jürisson (0,640), 3. Heino Mägi (0,190); Naistest 1. Mailis Kivi (0,280), 2. Tiule Põldsaar (0,240), 3. Tiina Paas (0,240). Suurte külade arvestuses

oli esimene Lõuna-Suure-Jaani, väikestest küladest Aimla.

Ja nagu paljude aastate keskmine näitab, on kõige kõvemad kalamehed Suure-Jaani lõuna piirkonna kalamehed. Mulle on tulnud selline mõte, et need Lehola-Lembitu mängude võistlused võiks korraldada igal aastal ise küla. Siis oleks see vast natuke võrdsem. Meil on ju iga küla kalameestel oma kalakohad. Vastemõisal on lausa kolm järve. Kildul on ja Reegoldi mehed võiks Navesti jõe ääres koha valida. „Säga“ mehed tulevad nõu jõu ja kohtunikega alati appi. Tule ainult ja küsi.

Kõigile valla kalameestele „kivi kotti!“ „Säga“ klubi ukseid on ikka kõigile avatud.

Uno Jürisson
„Säga“ ajakirjanik

29. septembril avati Vastemõisa lasteaia Päevalill liiklemisväljak

FOTO: Leili Kuusk

Vastemõisa laad

14. septembril peeti Vastemõisas järjekordset laata. Nii on see toimunud juba aastast 1998. Esimesed kaks laata korraldas toona Vastemõisa kultuurimaja juhatanud Mati Lepik, üheksa aastat on seda tööd teinud Rein Luup.

Kõik oli nagu ikka - selgi korral võis laadalt toidu- ja tarbekaupu ning aiasaadusi osta, meelt lahutada, võistlustel üksteiselt mõõtu võtta, oksjonil ja õnnelooosis osaleda, näitusi vaadata. Laululapsed ja Pange Poisid laulsid, rahvatantsijad tantsisid, Raimo Aas juhatas vägesid. Uudisena sai üle katuse rulluvas autos olivate rolli sisse elada kohale toodud spetsiaalselt ehitatud pöörlevas autos.

Aga kuidas Vastemõisas vanasti laata peeti? 1998. aasta juunis pani oma laadamälestused kirja Heino Olev - Vastemõisa laadaline aastail 1931-1940.

Leili Kuusk

Uno Sikemäe Vastemõisa laadal oma raamatuid müümas - aastal 2008

Mälestusi Vastemõisas peetud laadadest

Koht, aeg ja laada tähtsus

Millal Vastemõisas esimest korda laata peeti, jääb see kodu-uurijate välja selgitada. Minu mälestused Vastemõisa laadast algavad, kui olin nelja või viie aastane, mil isa mind esimest korda laadale viis. Et laadale minnek veelgi meelde jäävamaks teha, oli isa juba varakult laadale läinud. Ta võttis Viljandist Vastemõisa laadaliisi sõidutama tulnud taksoauto ja sõidutas mind sellega laadale. See võis olla aasta 1930 või 1931. Muljed esimesest autosõidust ning laadalkäigust olid nii tugevad, et on meeles tänapäevani.

Laadaplatas asus 1931. aastal Raba talu elamu kohalt kuni Kasari teeni. Aasta või paari pärast aga viidi uude asukohta - meierei vastas olevale maatükile. Endine laadaplatas maa müüdi Anna Brafmanile, kuhu ehitati maja ja väikekoha nimeks sai "Kungla".

Meierei vastas oleva, umbes kahe hektari suuruse maatüki rentis vald kohalikul talupidajalt Karl Rõõmussaarelt, kes selleks ajaks vilja ära koristas. Ühesõnaga - selleks ajaks tuli plats puhtaks lüüa. Laata peeti septembrikuu 6. päeval. Kui kuues kuupäev juhtus pühapäev olema, siis toimus laad järgmisel tööpäeval.

1935. aastal leidis vallavolikogu olevat vajaliku ka teine laad maha pidada ja seda siis juba kevadel.

Laadapäev oli suur sündmus ja suur püha kohalikele inimestele. Sulased, teenijatüdrukud ja karjased pidid saama selle päeva vabaks. Ei planeeritud ka mingeid suuremaid talutöid selleks ajaks. Toimetati vaid pakilised toimingud. Ei töötanud ükski rehepeksumasin. Täispikk tööpäev oli vaid vallasekretäri, et hobuste ostjad saaksid hobusepassid ümber registreerida. Laadapäeval oli ka teine tähendus. Selleks päevaks pidi vastemõisalastel rukkioras tärnanud olema. Iga enesest lugu pidav talunik sätis oma tööd nii, et laadale minnes võis ikka näha tärkamas punaseid rukkiorase tõusmeid. Ja väliselt vastuseks - aga mõisasa ju külvati sel ajal.

Ettevalmistused laadaks

Laadakauplejad hakkasid saabuma juba laadapäeva eelsel õhtupoolikul. Tuldi suurte veoautodega, millel presendist katted ja koormaks nii kaup kui ka müügikohtade (telkide) püstitamiseks vajalikud latid ning valged vihmakindlad riided. Müügikohtade ehitamist alustasid mõned juba õhtul ning jätkasid hommikul. Vaid üksikud kaupmehed otsisid õomaja ka ümberkaudsetes taludes, aga üldiselt õõbiti rohkem oma kauba juures.

Mäletan üht juhust, mil laadapäeva eelõhtul tulid meile kaks meest. Üks oli neist üsna võimsa kasvuga. Tema kaaslane küsis, et kas me ei saaks neile müüa tosin muna. Ema tõigi siis suure taldrikutäie

kanamune. Mõtlesin, et nad võtavad need muidugi kaasa, sest kohapeal keetmisest või praadimisest polnud juttu. Kuid tusedam mees võttis taldrikult muna, tegi otsa augu ja imes selle sus tühjaks. Nii muna muna järel, kuni taldrik tühi. Täna, maksid munade eest ja lahkusid. Järgmisel päeval nägin aga meil käinud suurt meest tsirkuse ees raudlatti kõveraks murdmas.

Olgu siinkohal ära toodud lugu, mille mulle rääkis August Roos, tuntud küll rohkem Kraavi Reinu nime all. Tema olid ka noorena laadakaupleja. Ühe järjekordse laada eel astunud ta kampa ühe teise mehega, kellel oli kompvekkide valmistamise kogemusi. Keetnud siis suured pajataied siirupit ja muud vajalikku. Trükkikoja lastud trükkida ilusad kommipaberid nimetusega "Reisu kompvek". Komme paberisse pakkima palgatud aga noori tütarlapsi, kes väga maiaks osutusid. Mees vaatas, et pakkimise ajal tüdrukutel suud kogu aeg käivad. Ta ei suutnud seda välja kannatada ning palunud kompanjonil kommisõõmine ära keelata. Kambamees vastanud: "Ole tasa ja ära sega! Mida rohkem söövad, seda parem! Vaata parem mis homme juhtub!" Järgmisel päeval käis juba kiire pakkimisetöö, sest tüdrukud olid isu täis söönud ja organid ei võtnud enam vastu.

Laadal kauplajatel tuli maksta ka laadamaksu. Kui suur see oli ma ei mäleta.

Millega laadal kaubeldi

Juba laadapäeva hommikul vara kostis lehmade ammumist ja hobuste hirnumist. Kõikjal olid teed täis laadaliisi. Loomi toodi rohkesti. Kes oli kasvatanud selleks ajaks mullika, kes nuumanud pulli. Laadal oli ka rohkesti lihunikke, kes ostsid kohapeal lihaloomi kokku. Nutikamad nendest sõitsid teedel laadalistele vastu ja püüdsid loomi ära osta, et siis kallimalt edasi müüa Nad tundsid paremini turuhindu ja oskasid kogenud silmaga kohe looma väärtust hinnata. Mütisime meiega kodust ühe lehma- nii jäi omal vae- vahemaks ning ega me olnudki kindlad, et laadal loomast lahti saame. Lehma eest maksti 12 000 senti (120 krooni), nagu siis oli kombeks öelda. Millegipärast armastati hindu arvestada sentides - ju siis oli nii uhkem! 1939. aastal ostis isa Viljandi laadalt ilusa noore hobuse. See maksis 45 tuhat. Niisugune oli lehma ja hobuse hinna vahe!

Ei puudunud laadalt ka mustlased, kes kauplesid peamiselt hobustega. Millegipärast oli aga mustlasi Vastemõisa laadadel vähe. Nagu olen vanemate inimeste käest kuulnud, oli palju aastaid tagasi toimunud suur kaklus kohalike meeste ja mustlaste vahel. Millest tüli tekkis, ei ole enam teada, aga arvata võib, et ju siis mustlased mingi pettusega vahele jäid. Kaklus olnud õige äge, mängu läinud ka vankri aiasid Mustlased löödud põgenema, kuid kakluse käigus saanud üks mustlaspõiss surma Sellest tuli ka sekeldusi seaduseasutusega. Peale seda kaklust hoidsid mustlased Vastemõisa laadadest veelgi rohkem eemale. Sellekohane artikkel ilmus 1927. aasta 8. septembri "Sakalas" :

Tööminguga laad Vastemõisas.

Wargapoiss langes lõksu. Maamehe lehmamüük. Wiinauto. „Sõda“ mustlastega. Mustlase poisil pääluu puruks.

Teisipäevane Vastemõisa laad oli loftu meelitanud võrdlemisi palju rahvast. Wargapoissid, kelle „wiifitt“ esmaspäevasele Wiljandi laadale häid tagajärgi ei annud, olid loftil koondunud Vastemõisasse. Kuid ka siin ei olnud neil nähtavasti suuremat loftu.

Wittemfordne waras Theodor Meyer ajas oma „käpa“ kellegi maanaife taskusse, kuid laad oli lõigist 60 marka. Anna teenistus esimehe „katte“ järele väikseks osutus, siis toppis Theodor oma käe veel kellegi maamehe taskusse, kuni näppu jäi 450 marka. Siin aga ilmus lorruga trükkimispõltsid ja paigutas mehe wallamaja joolaputtsisse. Mehel tuleb nüüd loftis oma arweid klaarida.

Muid warguuli laadal kuulda ega näha ei olnud. Küll on keegi ojav petis ühelt maamehelt ilusti lehma ära olnud. Kaup tehki niisugune, et maamees annab ostjale lehma ja 2000 marka raha, kuna ostja annab maamehele weskid. Löödi kaed loftu — ostja kadus ühes lehma ja 2000 margaga, maamehele jäid kätte weskid.

Hobustega ajasid äri nn hobuseparinikud, ostes ja müües neid. Nad olid osavad loomade vigade varjajad ja hobustele hea väljanägemise andjad. Nendega kaubeldes pidi olema väga ettevaatlik. Hobuste "parseldamist" harrastasid ka mõned kohalikud peremehed, kes võtsid osa ümbruskonna laadadest. Neile oli see nagu hasartmäng, peaasi saaks aga kaubelda ja laadamelust osa võtta. Kaubeldigi põhiliselt hobuste ja lehmadega, teiste loomade osakaal oli tühine.

Toidu ja majatarvetega kauplemisest

Kuidas jaotati müügikohad, on mulle teadmata. Ma ei näinud ega kuulnud, et keegi laadakauplejaid juhendanud oleks. Müügikohtade paigutus oli läbi aastate sama. Seljaga töökoja poole olid maiustuste müüjad, kes kauplesid kompvekkide, küpsiste, rõngassaiade, meekoo- gi, šokolaadi jpm. Vastasreas olid õnnemängijad - õhupüssist laskmine liikuvase nummerdatud kettasse. Iga lask küll võitis, kuid võitudeks olid tühised ja odavad asjad. Kui vedas, said ka midagi kopsakamat. See oli ju õnnemäng nagu nimigi ütleb. Järgnesid mänguasjade ja pudipadi müüjad. Edasi telkide taga kaubeldi lahtistel laudadel majapidamistarvetega jne - omavalmistatud kaupa olid laadale Holstre sepa Tormi tooted. Ta oli nii professionaal, et julges juha pressida oma tootele nime. Üllatusega leidsin, et meie peres on veel säilinud sellest ajast kolm riista: pussnuga, tuletangid ja väike kirves. See on tõestuseks, et oli väärt kaup.

Tuntud oh ka Kobruvere küla Varese talus elanud Jaan Esseri ilusad kadakavitstest punutud korvid. Need olid küll tunduvalt kallimad kui teistel meistritel, kuid sellele vaatamata osteti kiiresti ära. Oli kohe niisugune väljend - Esseri Jaani korv ning sellega oli kõik öeldud. Kui palju laadal raha ühest taskust teise jooksis, ei osanud keegi öelda. Võib arvata, et need summad olid üsna suured. Selleks valmistusid ju mõlemad pooled - ostjad raha kogudes ja kaupmehed laadakaupa varudes ja valmistades.

Meelelahutused laadal

Ei ole vist küll olnud ühtegi suuremat laata, kus oleks puudunud tsirkus. Tsirkus andis laadale värvi! Juba tsirkuseorkester, mis tervitas laadaliisi hoogsate viisidega, tõstis meeleolu.

Mida siis endast kujutas üks laadatsirkus? Suure telgi ees asus väike lava, kus mängis orkester. Siin esines ka tsirkusekloun, kes rahvast naerutas ja etendusele kutsus. Etendus oli huvitav. Esines jõumees, kes oma muskleid muusika taktis liigutas, vahetevahel raudnaelu pooleks murdis ja rahva ette maha viskas. Samuti keeras ta raudlatte kõveraks, kuid asjalikud talumehed arvasid, et kõveraks keeramine pole nii suur töö kui sirgeks painutamine. See oleks juba tõelise jõu näitamine! Lassot rahva sekka heitis kauboi ja kes lasso otsa jäi, see sai priipileti etendusele. Kui vastav pileti arv oli välja müüdnud, võis etendus alata. Eks tsirkusetrikid olid ju põhimõtteliselt samad, aga nad mõjusid aastase vaheajaga ikka uudselt. Kõige-

pealt muidugi võimlemistrikid kõrgel lae all. Siis igasugused "kondiväänamised", mille käigus artist keeras end nii sõlme, et tekkis tõsine kahtlus kas ta sellest sõlme lahti veel saab. Siis muidugi elava tule neelamine. Eriti jube oli vaadata kuidas esineja omale päris pika mõõga kõrisse ajas. Imetlust äratas ka kauboi osavus, kes seljaga tagaseina riivil süüdatud küünla poole seisis ja käsipeegli järele üle öla küünalt sihtis ning tulistas. Ja ime - küünal kustus! Ka pildus ta puuseina ees seisva tütarlapse lähedusse teravaid nuge. Niisugused etteasted tekitasid alati närvikõdi ja erutasid rahvast kõvasti. Naerutas ja pakkus lõogastust kloun Sangaste Juss, kes lisaks janditamisele ja lobajutule esitas naljalaule ehk kupleesid, milles kajastusid tõestisindunud lood ning värsked päevakohased uudised. Selle kauge aja tagant on veel meeles mõned laulukatted, siis annavad noorematele ettekujutuse tolle aja stiilist.

Karksi-Nuias oli pulmakära pruut aga varastati ära Ref. Oi-oi hulle, iga päev saab nalja.

Sportlased meil olid hinnas, kuldmedalid neil rinnas (Palusalu) Ka mina olen vahva sportija, aga ainult tütarlastega.

Kui sind piinab hambavalu ära sina arsti abiks palu lase telliskiviga see sõbral välja koksata. Kui sind piinab armuvalu ja sina algad abielu. Enne, kui on hilja veel, kisu aga välja naise keel. Siis ei saa tema viriseda, päevad läbi iriseda kui vast mõne topka teed ja ööseks kodust ärajääd.

Need mõnused kupleed võtsid erutuse maha ja löid mõnusa meeleolu, inimesed lahkusid etenduselt rõõmsalt.

Oli ka numbreid loomadega. Isegi kuulus lövi Zapik, kes hiljem oma taltsutaja surnuks hammustas, on Vastemõisas ära käinud. Oli ka üksiküritajaid. Näiteks naisfakiir, keda oli päris õudne vaadata, kui ta naaskli läbi käsivarre surus, nii et naaskli ots teiselt poolt välja tuli. Peale selle astus ta vikatitest tehtud trepist paljajalu üles. Samuti trampis paljajalu klaasikildudel, heitis selili teravaid naelu täis löödud lauale ning lõpetuseks astus ta rinnale mees. Kava oli küll lühike, kuid rahvast jagas ka tema telki terveks päevaks, sest teravaid elamusi tema esinemine kahtlemata andis.

Omapärast vaatepilti pakkus laudadest kokku pandud suur tünn, mille sees sõitis mootorrattur. Tünni ülemisele äärelle oli maalitud must võõt milleni mootorrattur sõita võis. See oli tünni äärel seisvatele vaatajatele üsna lähedal. Püstloodis seinal sõitvat mootorratturit oli päris kõhe vaadata. Numbri lõpus sõideti mootorrattal ka kahekesi, kusjuures teine sõitja oli naisterahvas. See lisas põnevust veelgi. Ka tünnisõitja "äri" läks hästi! Ikka oli laadal ka karussell. See pakkus suurt lõbu lastele. Nii tore oli puuhobustel või hobusaanis ringi kihutada! Karusselli omanikul polnud muud muret, kui sõitsoovijatele raha vastu võtta. Karusselli ringiajajateks olid suured poisid, kes siis vastutasuks tasuta sõita said. Laadal oli ka mitmesuguseid osavuse näitamise võimalusi. Üheks selliseks oli vaia maasse löömine suure haamriga. Iga katse muidugi maksis. Üllatuseks aga ei õnnestunud kellegil vaia maasse lüüa. Mängukorraldaja ise aga õhutas kogu jõudu kasutusele võtma, et katse õnnestuks. Kui jõuliselt sa ka ei löönud, vai maasse ei läinud. Lõpuks hakkati nurisema, et see on petuvärk. Siis võttis korraldaja ise haamri ja väikese koksuga löi vaia maasse. Peale seda hakkasid nutikamad poisid arutama, et mis nõks see võiks küll olla. Nad jõudsid järeldusele, et vaia ei või lüüa mitte täie jõuga, vaid teatava nurga all.

Mälestusi Vastemõisas peetud laadadest

Algus leheküljel 8

Hakati uuesti proovima. Kohe seda nippi kätte ei saadud, kuid mõne löögi järel läks ühel noor-mehel korda vai maasse saada. Nüüd lasti vahepeal juurde tulnuid lüüa, kes muidugi positiiv-seid tulemusi ei saavutanud. Siis hakkasid need poisid, kes nõksu teadsid, vaia lööma - ja ikka võidukalt. Nüüd oli korraldajal selge, et asi on avalikuks tulnud ja edasi mängides võib ta oma sis-setulekud maha mängida. Ta va-bandas viisakalt, et ei saa enam kauem laadal viibida ja peab ära söötma. Temale oli see äri lõppe-nud, kuid sissetulek, mille ta saanud oli, jäi tema taskusse.

Et päris lihtsa asjaga võib laadal raha teha, näitab järgmise osa-vusmängu korraldamine. Riiuli-tele laotakse plekktopsikud, mi-da püütakse palliga visates maha tõugata. Mahavisatud topsikute arv määrab võidu suuruse.

Siin peaks küll olema tegemist ausa mänguga. Ilmselt on juba

eelnevate kogemuste põhjal sta-tistiliselt välja arvatud, et taba-miste eest välja makstav summa on siiski tunduvalt väiksem kui mängust osa võtvatelt inimestelt saadav summa ja tasub mängu korraldada. Önnemängu hulka võib arvata ka mängu "Üks või paaris". Mäng seisib selles, et mängu läbiviija võttis kirstust peotäie komme, küsis üks või paaris ja lasi siis peotäie kaanele kukkuda. Kui ütlesid öieti, siis olid kommid sinu, kui valesti, jäid kõigest ilma. Räägiti, et seda mängu pole mõtet mängida, sest mees on nii osav, et on suuteline kaanele langevate komide arvu reguleerima. Mängiti siiski, sest nähti, et võitjaid on ikka ka.

Kiirfotod laadalt mälestu-seks

Laadal töötasid ka fotograafid. Tehti nn. kiirfotosid, mida võis juba kahe tunni pärast kätte saada. Pildistati tuttavatega koos, eriti aga lapsi. Taustaks olid mit-mesugused kulissid nagu linna-vaated, laeva pardal, mootorrattal, puust hobusel või põdral jne. See oli hea võimalus rikastada pildialbumeid uute fotodega. Küllap leidub sel ajal tehtud pilte veel paljudes kodudes. Need pil-

did on nüüd väärtuslik ajalooline mälestus.

Jalgratahoid

Paljud tulid laadale jalgrattaga. Kuhu jätta aga jalgratas laadal-käigu ajaks? Selle eest hoolitses Suure-Jaani poolt pärit mees ni-mega Jüri Siil. Tema jalgratta-hoid oli huvitav sellepolest, et mingit märki ta jalgrattale ei pan-nud ega tšekki ei andnud. Ta vaat-as vaid korraks teraselt inime-sele otsa ja pidas meeles, milline jalgratas kellelegi kuulus. Kui läksid jalgratast kojusõiduks ta-gasi võtma, suundus ta kohe ek-simatult sinu oma juurde ja aitas teiste hulgast välja võtta. Rattaid oli aga palju. Ei olnu kuulda üht-ki juhtu, et oleks mõni jalgratas kaduma või vahetusse läinud. Osutan siinkohal veel teiselegi nähtusele. Nagu teada, on lihu-nikud läbi aegade olnud rikkad mehed. Sel ajal oli veel vähe moo-torrattaid, kuid lihunikud olid need omale juba muretseda jõud-nud. Nad sõitsid laadadele nen-dega ning parkisid need siis meierei teeristil oleva teeviida ala. Lahkudes seisid kõik moo-torrattad endisel kohal, ilma et keegi neid oleks puutunud.

Mis puutub üldisesse korda

laada ajal, siis mingeid korra-rikkumisi mina küll ei mäleta. Poli-seikonstaabel oli alati kohal, aga et ta kedagi ära oleks pidanud viima, seda küll ei märganud.

Lõpetuseks

1940. aasta 6. septembriks olid maailmas toimunud suured muudatused - Eesti oli juba võimuvahetuse keerises. Vaste-mõisa laat toimus aga sellele vaatamata tavade kohaselt. Erilisi muutusi ma koolipoisi silmaga ei märganud. Ühte asja panin tä-hele küll - laadal liikusid korra-valvureina erariides mehed, kes kandsid varrukal punast linti valgete tähtedega RO (Rahva Omakaitse). Need mehed olid õige enesekindlad ja tegid siin-seal märkusi, millest tekkis isegi sõnavahetusi. Kuid sellega ka asi piirdus. Järgmisel aastal oli juba Eesti sõjakeerises ning laada pidamisest ei olnud enam juttu.

Laada üks tähtsamaid funktsioone - anda inimestele võimalus oma saaduste ja varaga kaubelda, pääseda välja igapäevasest rutiinist ja tööst, lõõgastuda - see põhimõte ju jääb ka tänapäeval!

Heino Olev

Suure-Jaani Postipank sai elektroonilise sisu

Alates 17. septembrist töötab Suure-Jaani postkontoris elektrooniline Postipank. Nagu nimigi ütleb, on Postipanga puhul tegemist postkontorites pakutava pangateenusega, kusjuures teenuste valik on peaaegu sama lai kui pangas.

Postiasutusi on Eestis enam kui 400 - sama palju on ka Postipanku. Neist 181 on elektroonilised, teised esialgu mitte. Eri-nvus on selles, et elektroonilises Postipangas saab pangatehinguid teha kõikide pankade Eestis väljastatud pangakaartidega, tavalistes Postipankades saab aga sooritada üksnes sularahatehinguid. Eesti Posti ja SEB koostöös sündinud Postipanga eesmärgiks ongi pakkuda igale inimesele pangateenuseid

just temale kõige lähemal asuvas postkontoris. Seda on üheskoos edukalt tehtud juba üle kümne aasta.

Scoses Suure-Jaani SEB pangakontori sulgemisega selle aasta septembris on edaspidi pangateenuseid võimalik kasutada Suure-Jaani postkontoris tegutsevas Postipangas.

Postipank pakub järgmisi teenuseid: maksekorralduste sooritamine reaalajas, sularaha sissemakse oma kontole, sularaha sissemakse võõrale kontole, sularaha väljamakse, konto jäägi ning tehingute info vaatamine. Sõlmida saab ka SEB pangalepinguid: arvelduskonto ja juuniorkonto avamine, erinevate deebetkaartide tellimine ja väljastamine, Interneti-panga, te-

lefonipanga- ja mobiilipanga lepingute, samuti kiirteavitamise, otse- ja püsikorralduste lepingute sõlmimine. Lähiajal lisandub võimalus avada kasutus- ja tähtajalisi hoiuseid, sõlmida väikelaenu ja arvelduslaenu lepinguid, taotleda ja kätte saada erinevaid krediitkaarte.

Elektroonilistes Postipankades saavad sularahata arveldusi teha kõikide pankade kliendid. Siiski tasub avada postipangas SEB arvelduskonto ja võtta deebetkaart, sest SEB klientidele on sularaha väljavõtmine ja oma kontole sissemaksete tegemine tasuta ning maksete sooritamine poole odavam. Arvelduskonto avamine koos deebetkaardiga on Postipangas tasuta. Soovi korral on võimalik vormistada

Postipanga kaart, mille saab kohe kätte. Postipanga kaart on tavaline deebetkaart, millel on küll mõningal määral vähem funktsioone (kaupluses ei saa ostude eest maksta), kuid see-eest puudub kaardil kuuhooldustasu.

Postipanga teenuseid saab kasutada postkontori tööajal: Suure-Jaani postkontor on avatud esmaspäevast reedeni 8.00-16.00 ja laupäeval 8.00-13.00.

Veel saab Postipanga teenuste kohta lugeda SEB ja Eesti Posti kodulehekülgedelt: www.seb.ee ja www.post.ee.

Meeldivate kohtumisteni Suure-Jaani Postipangas!

Makserakuste korral võib esmaseks nõustamiseks pöörduda ohvriabitöötaja poole

Majanduslanguse süvenedes on pikkamööda aga kindlalt kasvunud võlglaste sihtgrupp, kes ei suuda oma elukorraldusega enam ise hakkama saada ja vajab professionaalset abi väljast-poolt. Sagenenud on juhtumid, kus ka ohvriabitöötajate poole pöörduvad abisaamiseks inimesed, kellel on tekkinud üle jõu käivaid maksekohustusi.

Ohvriabi osakonna töötajad ja vabatahtlikud kogunesid käesoleva aasta juulikuu viimasel päeval Võrumaale Haanjamehe tallu, et suvekoolis saada teadmisi, kuidas aidata makseraskustesse sattunud klienti.

Suvekoolis jagas meile teadmisi esmaseks nõustamiseks kohtutäitur Mati Kadak. Lektori jutust sai kinnitust tõsiasia, et võlad ja makseraskused on väga paljude Eesti inimeste igapäevaelu lahutamatuks osaks. Seda kinnitab fakt, et iga seitsmenda Eesti elaniku suhtes viiakse läbi sundtäitemenet-

lust, kuid lisaks sellele tegelevad võlgnikega ka inkassofirmad. Võlgniku keskmine vanus on 38 aastat ning võlgnikest 78% moodustavad mehed. Kohutäitur tõdes ka seda, et osa võlgnike probleem, kelle suhtes viiakse läbi sundtäitemenetlust, seisneb pigem õiguskuulekuses ja suhtumises, kui maksejõuetuses. See väide ei kehti kindlasti nende kohta, kes on sattunud SMS-laenu ohvriteks.

Kohtutäitur Mati Kadak selgitas täitemenetluse olemust ja selle läbiviimise korda. Tähtsamma tõena toonitas lektor vajadust enne laenulepingule allakirjutamist kõiki lepingupunkte tähelepanelikult lugeda ja kaaluda. See soovitus kehtib nii laenuvõtja kui käendaja kohta, sest sageli on käendaja kergetäieliselt antud allkiri viinud ta tõsiste probleemidega silmitsi - laenuvõtja on kadunud ning võlad tuleb tasuda käendajal.

Mati Kadak kinnitas, et esma-

seks sõnumiks võlgnikule peab olema „ära poe probleemide eest peitu, sest need ei kao kuhugi“, „tegutse aktiivselt, pöördu hädas viivitamatult spetsialisti poole“, „võta ühendust laenuandjaga ja võlgade sissenõudjaga“. Kokkuvõtlikult võib öelda, et raskuste tekkimisel tuleb võlgnikel kiirelt tegutseda, sest iga päev, mis nad viivitavad oma probleemide lahendamise-ga, teeb nad vaesemaks.

Ennekõike tuleks aga siiski kaua kaaluda, kas võtta laenu ja kas hakata juhututtavale laenu käendajaks.

Viljandi ohvriabikeskus asub Viljandis Pargi 1. Vastuvõtt E, K, R 09-12 ja 13.-16; telefon 434 0343; e-post: viljandi.oo@ensib.ee.

Viljandi ohvriabikeskus

Probleemsete andmeside-piirkondade kaardistamine

Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus kuulutas lõpetatuks programmi KülaTee3, mille eesmärk oli viia Interneti püsiühenduse võimalus Eesti maa-piirkondadesse, kus erasektoril varasemalt teenuse pakkumise huvi puudus.

Täna viib Viljandi Maavalitsus läbi uuringut, et selgitada maakonnas välja piirkonnad, kus on ikka veel probleeme kvaliteetse ja kiire andmesidega.

Selleks palume kõigil, kellel on andmesidega probleeme (andmeside võimalus puudub või kasutatav teenus ei rahulda), saata probleemikirjeldus hiljemalt 27. oktoobriks 2008 e-posti aadressile andmeside@viljandimaa.ee või Viljandi Maavalitsusse Vabaduse plats 2, Viljandi.

Saadud info kaardistatakse ning püütakse leida lahendused.

Kaupo Kase
Viljandi Maavalitsus

OMA- LOOMINGUT

Sürgavere kõrgustikul

Siin kord me kuulsime vedurihukeid, tegime vabrikus juustu ja võid. Tundsime põldude südamehukeid, noorusaastad meil õnne siin töid.

Koolitee kutset kord kandsime jalges, ärevad hetked meid ootasid ees. Teele koos läksime koiduvalges lustakalt, homsete mõtete sees.

Suudab me õnnemaal püsida praegu tuttava tuuliku kivine tald, meenutab meile ta uuemaid aegu, saanud on suureks nüüd Jaan sinu vald.

Sammeldund kive meil aegade hallist masinad maamullast tagasi töid. Isade kogutud kivide vallid endale endise uhkuse said.

Oled sa meie jaoks alati ilus, paremat kohtumispaika ei tea. Kool - sinu aegade vaikusevilus mõelda meil homsest on ääretult hea.

Sõpradelt koduseid uudiseid kuuled kui Sürgaveresse tuled kord taas. Laulgu siin sulle siis suvised tuuled olgu meil valendav lumevaip maas.

Vastemõisa maantee

Tõusev päike tervitab me nurmi, helgib kastetilgal vikerkaar. Pöörab auto esimesse kurvi, rõõmsalt teele ruttav rattapaar.

Koduvärvavas on maantee algus, koduõuel lõpeb ükskord see. Siis kui süttib laternaise valgus, tuulehoona teele sõidame.

Suundub Suure-Jaanist lõunakaarde üle vainu looklev võlujoon. See on meie Vastemõisa maantee, kalli kodukandi elusoon.

Käib ta külastamas vanu koole, taluõue annab terekäe. Hargneb Kildu-Sürgavere poole, tõuseb üle kõrge Kalmemäe.

Sama tee viib Mulgimaa pealinna, igas paigas peatub mõni viiv. Enne kui siit lapsed läksid linna, samal teel nad tihti käisid siin.

Oled täna uhkes asfaltkuaes, ainult püksteks jäi sul kruusatee. Rattad veerevad uut rõõmsat luues, lumesajust läbi vihmavee.

Vana maantee on nii palju näinud, Olnud rõõm ja pisarad siin koos. Noored mehed siit on sõtta läinud, kindel koht tal meie ajaloos.

Laulupeole segakoord sõitsid, linna poole tormas limusiin. Viljanormi punavoored täitsid, meiereisse veeti lüpstud piim.

Aisakell ja tõllaratta vuring, pulmapilli mängitud on siin. Teelt on kostnud ülemuste nurin, sõbrapoiste lõbus lauluviis.

Sama teed kord tulid ristiriütlid, läksid talupojad, taprid vöö. Oma kallist kodupaika püüti, ikkest vabastada Jüriöö.

Jahimehed sõidavad siit laande, kalaretked kauaks meelde jäid. Vana sõber Vastemõisa maantee, hoopis armsamana teistest näid.

Uno Sikemäe

Suure-Jaani Vallavalitsus
on avatud
E 9-12, 13-18
T-R 9-12, 13-16

Töövihikud
gümnaasiumis õppivatele õpilastele

Sotsiaalosakond võtab
Suure-Jaani valla
elanike registrisse kantud õpilastelt
vastu avaldusi.
Avalduses palume ära märkida klass ja kool,
kus õpite, konto omaniku nimi,
pank ja pangakonto number.
Vastavalt Suure-Jaani Vallavalitsuse korraldusele
maksame toetust töövihikute ostmiseks alljärgnevalt:
10. klass - 450 krooni
11. klass - 300 krooni
12. klass - 150 krooni
Avaldusi toetuse saamiseks võetakse vastu kuni
1. novembrini 2008. aastal,
hiljem esitatud avaldused ei kuulu lahendamisele.

Suure-Jaani valla sotsiaalosakond korraldab
22. oktoobril 2008 kell 14 kohtumise
notar Kersti Kullaga.

Teema "PÄRIMINE ja PÄRANDAMINE"
Osa võtta soovijail palume registreerid
17. oktoobriks sotsiaalosakonna
telefonidel 437 1145, 435 5438.
Registreerimine vajalik sobiva ruumi leidmiseks.
Ootame rohket osavõttu!

VASTEMÕISA RAHVAMAJAS

Kolmapäeval, 15. oktoobril, kell 19
VANA BASKINI TEATER
"Väljaspool hooaega"
Pääse 135.-, õpilastele ja pensionäridele 110.-

Reedel, 24. oktoobril, kell 21
TANTSUÕHTU
ansambel BOOMER
Pääse 100.-

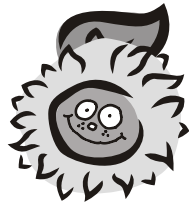
Ettetellimine: 439 7390, 526 4590
Kul.vastemoisa@suure-jaani.ee

Suure-Jaani Gümnaasiumi **tehnikaring**
vajab vanu punnvorre, sobib ka osadena.
Palume ühendust võtta telefonil 5159798
Toomas Raba

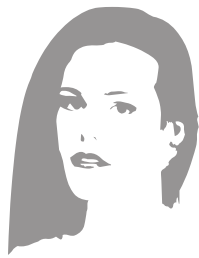
Müüa loovutusalised iiri setteri kutsikad.
Vaktsineeritud, kiibitud ja tõutunnistusega.
Väga hea sugupuu, sõbralikud ja sobivad lastega.
Tule vaatama ja vali omale lemmik!
Rohkem infot: www.freewebs.com/safikas
Telefon 527 6400 Liina

Müüa
sinine turvahäll Zero Plus Hauck
(0-13 kg, hind 500 krooni)
ja soodsalt poiste ja tüdrukute
imikurõivaid
Telefon 5394 3083

Mitmed toredad **kiisud** ootavad endale
head ja hoolivat kodu:
www.hot.ee/viljandikassid

Lasteaed Päevalill
kutsub
kõiki väikeseid lapsi, kes juba kõnnivad
BEEBIRINGI
Hea lapsevanem,
oma osalemissoovist teata palun
telefonil 5809 9910

ILUSALONG

JUUKSUR
KOSMEETIK
(maniküür, pediküür, depilatsioon,
näohooldus, ripsmete ja kulmude
keemiline värvimine)
MASSAAZ (erinevad massaažiliigid)
GEELKÜÜNED
SOLAARIUM
I' ONIC DETOX JALAVANN
SOY-SOY KEHAHOOLDUS

Pärnu tänav 3, Suure-Jaani
Telefon 5332 7606

Annan konsultatsiooni
kõigis kindlustusliikides.
Samas kindlustuslepingute sõlmimine.
Telefonid 433 4186, 5635 6178, Eeri Palu
Viljandi ja Valga esinduse juhataja

METSAGA SINA PEAL
HOLMEN
METS

kasvava metsa,
kinnistute ja
metsamaterjali ost

Aarne Annamaa
GSM 504 9803
aarne@holmen.ee

Gunnar Sooda
GSM 503 2632
gunnar@holmen.ee

www.holmen.ee

Holmen Mets AS,
Pärnu mnt 105,
11312 Tallinn,
tel 665 2440,
holmenmets@holmen.ee

Parimad autokaubad - **FIXUS!**

Autoremont (sillastend, keretööd,
mootoriremont)

Varuosad Diagnostika
Autokeemia Lahtised õlid
Autopesu (talveks auto korda)
Kinnitusvahendid (WÜRTH)
Liikluskindlustus (SALVA)
Arnika pürotehnika

LEHOLA VARAHALDUS OÜ
PÄRNU TN 10 SUURE-JAANI
Telefonid 437 2222, 505 4710
www.lv.ee

Õnnitleme
lapse sünni puhul!

Kai Valgul ja Mait Ambol
sündis tütar ELIISE Ambo

Diana Teeveril ja Joel Saarel
sündis tütar LENNA Saar

Jaana Vanžulil ja Indrek Palmistel
sündis tütar JANE Vanžul

Sandra Urvakul ja Marko Kübarsepal
sündis tütar SUSI Kübarsepp

Mälestame

DAGMAR NÖMMELOO 22.01.1930 - 08.09.2008
ARVED IBRUS 12.01.1932 - 20.09.2008
KRISTIINE TAEVERE 10.07.1909 - 28.08.2008

ÕNNITLEME
SÜNNIPÄEVALAPSI!

LEILI RIIVALD	30.10.1912	96
LEIDA METSAMÄRT	18.10.1914	94
MARTA RAJAMÄE	05.10.1915	93
OLEV OJA	13.10.1915	93
IIDA REIDLA	08.10.1916	92
IDA VEERESTE	27.10.1916	92
VILMA KIBAR	31.10.1916	92
EDVIN KOITLA	05.10.1921	87
ALIIDE KRAANER	18.10.1922	86
VILMA MÜLLER	20.10.1922	86
TAMARA KOŠURNIKOVA	29.10.1922	86
LEMBIT LAUR	18.10.1923	85
ELFRIEDE VUNGI	22.10.1923	85
HERMILDE KIRSIMÄE	04.10.1924	84
LEHTE KIVIRAND	04.10.1924	84
ÜLO MERILA	18.10.1924	84
ÜLO KIVIRAND	23.10.1925	83
LEIDA VARBLANE	31.10.1925	83
VALBO TIKK	06.10.1926	82
VALENTINA TISMUS	10.10.1926	82
HARRI KREDEMANN	11.10.1926	82
AMANDA OJA	11.10.1926	82
ASTA LOHK	26.10.1926	82
LEILI SOOSAAR	07.10.1927	81
HILDA LUIK	24.10.1927	81
ELSE KÕIVUSTE	28.10.1927	81
ALMA ARUMÄE	06.10.1928	80
LINDA AKENPÄRG	09.10.1928	80
MARIE VAINLEHT	11.10.1928	80
ILSE SOOSAAR	27.10.1928	80
AINO KALJULA	03.10.1933	75
LEMBIT KUIK	07.10.1933	75
ANITA-ALIDE SELG	10.10.1933	75
VAIKE TOMSON	10.10.1933	75
SALME RAUDMETS	15.10.1933	75
JAAN SOHV	01.10.1938	70
ELVIIRA GROSBERG	01.10.1938	70
AINO MÄNNIK	02.10.1938	70
MARTA SOOLO	15.10.1938	70
MALVE PROSSO	20.10.1938	70
ELLA KOOKLA	30.10.1938	70
LEIDA PEET	30.10.1938	70
MAIMU HAKKAJA	10.10.1943	65
VELLO SANDER	19.10.1943	65
SALME KASE	23.10.1943	65
ASTA TÖNNE	26.10.1943	65
JAAN VENDLA	10.10.1948	60
HEINO KAKKO	11.10.1948	60
AHTO OSS	08.10.1953	55
ALEKSANDER JÜRGEN	17.10.1953	55
HELDUR UUS	19.10.1953	55
MADE LEEMETS	20.10.1953	55
PEETER REIMAL	21.10.1953	55
INNO KORV	03.10.1958	50
KALJU LEITER	03.10.1958	50
HELI MIIL	06.10.1958	50
LIIA EEVARDI	08.10.1958	50
TIIU REILA	11.10.1958	50
ANNE AKENPÄRG	17.10.1958	50
JANNE JÜRGENS	17.10.1958	50
ELBE KÕIV	20.10.1958	50
MAIRE KULL	21.10.1958	50
MATI SEERO	27.10.1958	50
LEA LOIM	29.10.1958	50

Reklaamkuulutuse (kuni 250 tähemärki)
hind:
ettevõtjal 150 krooni,
erasisikul 15 krooni.
Avaldame vaid reklaami, mille eest on eelneva
kuu viimaseks tööpäevaks tasutud.

Ootame materjale hiljemalt eelneva kuu
26. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus teksti redigeerida-
lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk 526 9089
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel 435 5433
leili.kuusk@suure-jaani.ee

Küljendus
Külliky Lohu
5345 3423
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel 775 2491
Vali@estpak.ee

LEOLE

Suure-Jaani valla leht
ilmub 1 kord kuus

e-post: leole@suure-jaani.ee <http://www.suure-jaani.ee/leole>